

Культура са знакам якасці

Плён і перспектывы галіны разгледзяць сёння на выніковай калегіі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Знакавая для сферы падзея разгорнецца ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. Ключавым момантам пасяджэння стане выступленне профільнага міністра Анатоля Маркевіча “Культура са знакам якасці: вынікі працы і задачы галіны на 2024 год”.

Да абмеркавання запланаваны і шэраг іншых тэм: “Асаблівасці і перспектывы работы па ахове гісторыка-культурнай спадчыны і ўмацаванні матэрыяльна-тэхнічнай базы галіны”, “Фарміраванне

сацыякультурнай прасторы ў сучасных умовах”, “Аб арганізацыі працы тэатральна-відэавішчальных арганізацый у новых умовах”, “Аб выніках работы Нацыянальнай кінастудыі «Беларусьфільм» у 2023 годзе і планах па развіцці прадпрыемства на 2024 год”, “Кропкі росту міжнароднага супрацоўніцтва ў сферы культуры. Дасягненні і перспектывы”. Па завяршэнні работы калегіі найлепшых рупліўцаў сферы адзначыць узнагародамі Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, Нацыянальнага сходу, Урада і Міністэрства культуры. Падрабязнасці – у наступным нумары.

Кожны голас важны

У наступную нядзелю, 25 лютага, у нашай краіне ўпершыню абдуцэцца адзіны дзень галасавання. Грамадзяне прыйдуць на ўчасткі, каб адначасова абраць дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу і дэпутатаў мясцовых Саветаў. Гэтая найважнейшая грамадска-палітычная падзея стала нагодай для чарговай сустрэчы ў Прэс-клубе "Культура і мастацтва". "Адзіства адзінага дня. Твой голас на выбарах — 2024" — так мы вызначылі тэму размовы з нашай госцяй: намеснікам старшын Пастаяннай камісіі па правах чалавека, нацыянальных адносін і сродках масавай інфармацыі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Ліліяй Ананіч.

У гутарцы з парламентарыем мы абмеркавалі даволі разнастайную праблематыку, не спыняючыся толькі на электаральнай кампаніі, што абдуцэцца неўзабаве. Давялося агаварыць пытанні патрыятычнага выхавання і зберажэння гістарычнай памяці, кансалідацыі грамадства і традыцыйнай каштоўнасцей, а таксама некаторыя вынікі працы дзейнага складу Парламента і асабіста Лілія Ананіч. І ўсё ж у цэнтры ўвагі — адзіны дзень галасавання. Меркаваннем аб гэтай падзеі Лілія Станіславаўна падзялілася на пачатку сустрэчы.

Цяперашні этап развіцця Беларусі і шпярэдняе электаральнае кампанія асабліва важныя. Выбары адбываюцца ва ўмовах, калі на нашу дзяржаву аказваецца надзвычайны ціск, калі ўведзеныя эканамічныя санкцыі, калі мы перажылі 2020-ы і выйшлі з тых палей года, бо разумелі, чым раз'яднанасць нагарае краіне. Прыняты ў апошняй гадзі рашэнні, у тым ліку на заканадаўчым узроўні, якая накіраваны на ўмацаванне нашай незалежнасці і нацыянальнай бяспекі. Таксама важна разумець, што дакладна рэгламентавана абарона электаральнага сур'езнасці, каб ніхто не меў магчымасці звонку ўплываць на самастойны выбар беларускага народа.

Сур'езна абноўлена заканадаўства аб палітычных партыях і грамадскіх арганізацыях. Праведзена сур'езная праца па ўмацаванні партыйнага будаўніцтва. Сёння ў нас дзейнічаюць чатыры найбуйнейшыя партыі, якія сваёй галоўнай мэтай (якімі б рознімі ні былі іх праграмы) бачаць зберажэнне незалежнасці Беларусі, захаванне пераемнасці пакаленняў і далейшае развіццё без урушэнняў і шокі.

Нарэшце, прыняты ўнікальны закон "Аб Усебеларускім народным сходзе". Нідзе ў іншых дзяржавах няма такога найвышэйшага прадстаўнічага органа, праз які ўсё зрэз грамадства ўдзельнічае ў кіраванні дзяржавы. Ён уключае і прадстаўнікоў выканаўчай улады, і парламентарыяў, і чальцоў грамадскіх аб'яднанняў. Як паказвае Кіраўніц дзяржавы, гэты плішчук у выпадку неабходнасці будзе балансіраваць уладу. Там будучы вырашацца найважнейшыя пытанні развіцця краіны. У функцыяналі гэтага органа ўваходзіць прыняцце Канцэпцыі нацыянальнай бяспекі і вайнавай дактрыны, праграм сацыяльна-эканамічнага развіцця, фарміраванне Цэнтральнай выбарчай камісіі, Вырхоўнага і Канстытуцыйнага саудоў, прыняцце ўвядзення надзвычайнага становішча і г.д.

Чаму я кажу пра Усебеларускі народны сход? Таму што дэпутаты, якіх мы абіром, будуць не толькі займацца заканадаўчай дзейнасцю і рашэннем канкрэтных праблем грамадзян у выбарчых акругах, але і працаваць у складзе УНС. Таму вельмі істотна, кандыдатам з якой пазіцыяй і з якой праграмай выбарчыкі аддадуць перавагу.

— Лілія Станіславаўна, вы шмат працуеце ў сваёй акрузе, трымаеце цесную сувязь з выбарчыкамі. Па вашых назіраннях, наколькі беларусы ўсведаляюць усё гэтае адказнасць за лёс краіны і важкасць свайго голасу ў прыняцці рознага класа рашэнняў? — Мы стаям на парозе сапраўды найважнейшага палітычнага кроку. Па маім назіраннях падчас працы ў сваёй выбарчай акрузе і падчас сустрэч у розных калектывах, у беларускіх грамадзян ёсць разуменне: 25 лютага — наш дзень, калі мы, як заўсёды, з настроем прыйдем на ўчасткі аддаць голас за самых вартых кандыдатаў.

Усе грамадзяне адказныя за лёс краіны. Адначасна, важны кожны голас, таму што ўсё мы частнікі адзінага беларускага народа. І гэта не высокія словы. Ад кожнага з нас залежыць будучыня. У тым ліку ад дзеяч культуры і мастацтва, бо творча інтэлігентныя працую не для самой сябе, а для важнага паслы грамадству.

Гэтая электаральная кампанія ўнёсе ўклад у кансалідацыю беларускага народа. Увесь наш досвед паказвае: разам мы можам усё пераадолець. І я ўпэўнена, што з гэтага шляху Беларусь ніколі не збочыць. Беларускае грамадства пацвердзіць свой намер працягваць далей шлях суверэннага развіцця.

— Калі вы ажыццяўляеце свой грамадзянскі абавязак як выбарчык, на які асабістыя якасці, праграмныя палажэнні звяртаеце ўвагу ў першую чаргу пры выбарах свайго кандыдата? — Для мяне усё вельмі проста. Калі чалавек адбывае ў прафесіі і мае дакладную жывасць арыенціры, калі чалавек дзяржаўнік, то гэта бачна на яго біяграфіі. Ёсць розныя магчымасці апазіцыі кандыдата. І працягваючы праграму, і наведваючы сустрэчу падчас атэстацыйнага перыяду. Нават не бачны чалавек асабіста, можна даведацца пра яго — працягнуць у інтэрв'ю, наколькі паспяховы яго праца, глядзець на палітычную актыўнасць. І супаставіць, наколькі яго інтарэсы і погляды супадаюць з вашымі.

Для мяне такімі істотнымі пунктамі з'яўляюцца стаўленне кандыдата да гі-

Лілія Ананіч

тарычнай памяці, пераемнасці пакаленняў, традыцыйных каштоўнасцей. Важна разумець і тое, як прэтэндэнт на адказную пасаду глядзіць на развіццё нашай эканомікі. Выбрае ён шоканы шлях ці развіццё ўнікальных кампетэнцый, якія сёння мае наша краіна. Адзначу, што нават ва ўмовах жорсткіх эканамічных санкцый мы дэманструем добрыя вынікі, высокі рост унутранага валюга прадукту.

І не так важна, колькі гадоў кандыдата — 25 ці 50. Гэта даволіць вопыт і шпярэдняга складу Парламента. Кожны дэпутат уявіць сабой асобу. Кожны нёс сваю меру адказнасці і ўкладвае часцінку душы і працалюць у рашэнне найскладанейшых задач.

— Дзейнасць Палаты прадстаўнікоў сёмага склікання атрымала сапраўды вельмі плённай... — Так, вярта адзначыць, што Парламент толькі ў развіцці Канстытуцыі прыноў больш за 100 законаў. Усё гэта з гэты час Кіраўніц дзяржавы падпісана 315 Законаў Рэспублікі Беларусь, што былі прыняты Палатой прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу, і тры Кольдэсы. Шмат пытанняў давалося рашаць у тым ліку ў ўмовах COVID-19, складаных грамадска-палітычных працэсаў, супрацьстаяння ва Украіне — не чужой нам краіне.

Зала пасяджэнняў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу

Гэтая электаральная кампанія ўнёсе ўклад у кансалідацыю беларускага народа. Увесь наш досвед паказвае: разам мы можам усё пераадолець. І я ўпэўнена, што з гэтага шляху Беларусь ніколі не збочыць. Беларускае грамадства пацвердзіць свой намер працягваць далей шлях суверэннага развіцця.

— Нехта 25 лютага прыйдзе на выбары ўдзельнічаць упершыню. Маю на ўвазе маладых людзей, якія толькі ўваходзіць у дарослае жыццё. Гэтае пакаленне нароўж называюць апазіцыяй. Кажуць, што яны лёгка паддаюцца зменам уплыў. Ці згодны вы з такімі ацэнкамі? Якую ролю сёння адыгрывае моладзь у грамадска-палітычным жыцці краіны? — Давольна не пагадзіцца. Я сустракаюся з моладдзю і прыкмячаю алгарытмы. Да таго ж мы бачылі, што моладзь стала плячо ў плячо з вопытнымі людзьмі, з Прэзідэнтам у адстойванні нашых нацыянальных інтарэсаў.

Варта разумець, што галоўнае для моладзі сёння — гэта развіццё кампетэнцый, што-дзённая праца і падвышэнне патэнцыялу. Без гэтага немагчыма дасягнуць вынікаў. Клопат пра моладзь — клопат пра будучыню, таму важна ўявіць маладое пакаленне ў грамадска-палітычныя працэсы, ствараць умовы для

талантаў, каб кожны чалавек разумуў: тут, на радзіме, ён можа дамагчыся плёну, тут як нідзе шпіль і трапятліва па-стаўшася да яго дасягненню.

Мы знаходзімся на стыку пакаленняў, адбываецца змена генералій, у тым ліку ў дзяржаўным кіраванні, таму мы па-новаму паглядзілі на пытанні патрыятычнага выхавання і гістарычнага памяці, узмацнілі працу ў гэтых кірунках.

— Гэтыя пытанні палітычна асабліва актуальнымі сёння, калі наша краіна адначасна 80-годдзе вызвалення ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Згуртаванасці патрабуе супрацьстаянне знішчэнню нашай гістарычнай памяці. Якія выклікі, на вашу думку, паўстануць у сувязі з гэтым перад сусветным і беларускім грамадствам? — Найперш хачу сказаць, што ганаруся нашай краінай, якая годна працягвае ўшаноў-

ваць памяць загінулых. Ужо ў сучаснай Беларусі створаны новыя помнікі, мемарыяльныя комплексы. Красны Бераг, Ала, Трасцянец, музей у Хатыні... Ушанавана памяць не толькі беларусаў, але людзей іншых нацыянальнасцей, што спачылі на гэтай зямлі. Клопат пра гістарычную памяць — гэта клопат пра наш будучыню. І гэту фундаментальную каштоўнасць мы прынесём праз вынікі.

На вялікі жаль, у асобных краінах гістарычная памяць сёння ўведзена ў ранг палітычнага інструмента. Робяць спробы не проста перапісаць гісторыю, а перавярнуць яе назад. Мы сталі сведкамі таго, як яшчэ пры жыцці вестэрнаў Вялікай Айчыннай вайны ў заходніх краінах прымаюць рашэнні, якія на адзін бок ставяць нашыя сучасны Германію і былы Савецкі Саюз. У афіцыйных документах, у публічных прасторы СССР вінаваціць у распадзе імперыі той вайны. Гэта глыбокая фальсіфікацыя з вялікімі наступствамі. Мы пачыбачы, што краіны, якія стагналі пад ярмом нямецкай акупацыі і панеслі людскія страці, сёння зносіць помнікі. На гэта нельга глядзець спакойна.

Памятаю тэя часы, калі ў першыя гады суверэннай Беларусі ў святочны дзень па праспекце Незалежнасці і адзінага дня галасавання з Прэзідэнтам у вялікай каляне ішлі ветэраны. Да цяперашняга дзядушкі ўвесь Мінск. Мы заўсёды сцілі галоўны і казалі "Дзюкі!" гэтым пакаленням.

Захаваліся ўспаміны і пра святкаванне 9 Мая на маёй малой радзіме. У цэнтры калітава з'яўляюцца ветэраны з усёй акругі. Толькі з нашай вёскай дзве ці тры вялікія машыны ехалі. А мы, піянеры і камсамольцы, выпраўляліся разам з ветэранамі на мітынг.

У нас гэта збераглося, таму нам балоно глядзець на спробы перапісання мінулага і таму мы адстойваем гістарычную памяць. Гэта патрабаванне беларускага народа. У абноўленай канстытуцыі запісана: "Захаванне гістарычнай памяці аб гераічным

мiнулым беларускага народа, патрыятызм з'яўляюцца абавязкам кожнага грамадзяніна Рэспублікі Беларусь".

— Важную ролю ў абароне гістарычнай памяці адыгрываюць і прынятыя ў апошнія гады законы, да распрацоўкі якіх вы спрычаліся... — Парламент сёмага склікання сур'езна ўмацаваў базу мемарыяльна-нацыянальнага заканадаўства. Прыняты і ўступілі ў сілу Закон "Аб недапушчэнні рабліжэння нашаму". Гэта не проста закон-дэкларацыя. Робяць спробы не проста перапісаць гісторыю, а перавярнуць яе назад. Мы маем дакладна выбудаваную сістэму з адказнымі за гэтыя пытанні дзяржаўнымі органамі.

Мы бачым, што абарона гістарычнай памяці раўнацэнна барэцца з экстрэмізмам, таму гэтыя палажэнні адстойваны ў дэкларацыі Рэспубліканскай экспертнай камісіі па адзінага дня галасавання і інфармацыйнай прадукцыі пры Міністэрстве інфармацыі. Дзяржава не можа не даваць актыўна такім дэструктыўным правам, які спробы рабліжэння нашаму.

На заканадаўчым узроўні мы аднавілі гістарычную справядлівасць. Па ініцыятыве Генеральнай пракуратуры Рэспублікі Беларусь у краіне з'явіўся Закон "Аб генцыклідае беларускага народа". Як суб'ект заканадаўчай ініцыятывы я ўдзельнічала ў яго распрацоўцы разам з органам дзяржаўнага кіравання.

Таму не проста прынялі акт дзяржаўнай справядлівасці ў адносінах да падзей, які адбываліся на нашай зямлі. Мы заканадаўча прызналі факт генцыкліда. Гэта найважнейшы маральны, юрыдычны і палітычны бар'ер на шляху магчымых спроб рабліжэння нашаму і нашыхціх значэнняў.

Прыцягваецца расследаванне крiмiнальнай справы аб генцыклідае беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Адбываецца першае адкрыццё судовае пасяджэнне ў адносінах да аднаго з катаў, які прамаў за мяжой да старога ўзросту і ўжо адышоў. Але іпярэшняй і наступнай пакаленні мусяць ведаць зла-

чынюцаў пайменна, каб ніколі ў Беларусі не стала магчымым такое, што карнікі і каты пра-тэндуюць на статус нацыянальных вызваліцеляў.

— Безумоўна, зладаньня заканадаўчых нававіх паспрыяюць захаванню гістарычнай памяці, зберажэнню прады пра Вялікую Айчынную вайну. Аднак немалую ролю тут адыгрывае і асветніцкая дзейнасць. Якія задачы ў гэтым кірунку, на вашу думку, ставяць перад прадстаўніцкай сферай культуры? — Пад асветніцкай дзейнасцю разумеецца не толькі аповед у школе. Навуковыя, творчыя дзеянні, журналістыка, педагогі — кожнаму знойдзена прастора для працы ў гэтым кірунку. Зроблена шмат. Пабылі свет фундаментальныя кнігі, выпушчаныя Генеральнай пракуратурай і іншыя аналагічныя выданні. Выйшла шмат дакументаў, публікацыі ў медыя, але неабходна больш актыўна праасвешваць гэтую тэму ў сродках масавай інфармацыі, шукаць новую ноту, знаходзіць новыя фармы.

Сыходзіць пакаленне сведкаў вайны. Засталіся лічаныя асобы. Сыходзіць мастакі і пісьменнікі, якія зведлі ліравалі. Але не кожны народ мае такую Вялікую Перамогу і такі боль, таму мы не можам пакінуць гэта ў мінулым. Мы нясём памяць з сабой. І вельмі важна, каб наступныя пакаленні прычыніліся да гэтага.

Думаю, нам вярта смялей прыняваць моладзь да ўвабачэння гэтых вайны. Яе прычыненне малымі людзьмі вельмі важнае. У спартуры, у драматыруж, у песнянай творчасці. А каб узяцца за гэтую тэму, неабходна самамоу працяжыць яе, адлучыць, неабходна быць неабякавым. Для гэтага трэба разумець, што лёс твайго народа — гэта частцінка твайго ўласнага лёсу. Калі мы кожнаму маладому чалавеку данясём гэта, то ў нас і надалей будзе мірная, квітнёчая, моцная і суверэнная Беларусь. Я ў гэтым упэўнена.

Алесь ДАЊІЛОВІЧ
Фота Ульяны КАСЦІОНАЙ

Дом урада ў Мінску

Выкананне на дэятанчых цымбалах

Зберагаючы каштоўнасці мінулага

Вынікі за год і планы на будучыню

Падчас сустрэчы, якая адбылася ў прэс-цэнтры БЕЛТА 8 лютага, начальнік упраўлення па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Міністэрства культуры Таццяна Бошка падкрэсліла, што захаванне, вывучэнне і папулярызаванне гісторыка-культурных каштоўнасцей — адзін з прыярытэтных напрамкаў дзяржаўнай палітыкі, эфектыўнасць якой забяспечвае заканадаўчая база ў гэтай сферы.

У Беларусі пастаянна вядзецца актыўная работа па захаванні і папулярызаванні гісторыка-культурнай спадчыны, нацыянальных традыцый і звычайў, праводзіцца рамонт, рэстаўрацыя і тэхнічнае абслугоўванне гісторыка-культурных каштоўнасцей. З ініцыятывы Міністэрства культуры распрацоўваюцца комплексы мерапрыемстваў у кожнай вобласці і Мінску па захаванні гісторыка-культурнай спадчыны і нематэрыяльных праў творчасці чалавека.

Таццяна Бошка нагадала, што абноўлены Кодзекс Рэспублікі Беларусь аб культуры, які ўступіў у сілу з 1 студзеня 2023 года, замацаваў пільнамоцтва па наданні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці за Міністэрствам культуры. Гэта дазволіла актывізаваць працу па напуўненні дзяржаўнага спіса, і летась у яго былі ўключаны 24 новыя аб'екты, сярод іх 14 матэрыяльных праў творчасці чалавека, 9 помнікаў архітэктуры і 1 помнік горадабудаўніцтва. Для параўнання, у 2022 годзе ў спіс было ўнесена 15 аб'ектаў. Сярод нематэрыяльных каштоўнасцей можна

згадаць тэхналогіі вырабу гліняных народных цацак-свістулек Магілёўскага Паліпрэа, культуру беларускай дулі, традыцыйнае інструментальнае выкананне на дэятанчых цымбалах у Пастаўскім раёне Віцебскай вобласці ды іншыя аб'екты.

Змяня ў Кодзексе Рэспублікі Беларусь аб культуры з'явіліся розныя сферы культуры. Напрыклад, спрыяючы парадка папрыхтоўкі і выданы дазвольнай дакументацыі на правядзенне рамонтна-рэстаўрацыйных работ на аб'ектах трэцяй катэгорыі. Паўнамоцтва па выдчы дазвольнай дакументацыі перададзены ў мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы, што значна змяніла нагару на Міністэрства культуры і час атрымання дазвольнай дакументацыі. Работнікі сферы культуры актыўна выкарыстоўваюць сучасныя тэхналогіі. Улік гісторыка-культурных каштоўнасцей на афішыйным інтэрнэт-рэсурсе "Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь" адлюстроўвае ўсе аб'екты на тэрыторыі Беларусі. На афішыйны рэсурс

"Банк звестак" звесткі аб помніках даюцца мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі.

СТАТЫСТЫКА ЗАХАВАННЯ

За 2022—2023 год на захаванне аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны за кошт сродкаў рэспубліканскіх і мясцовых бюджэтаў і прыцягнутых сродкаў накіравана 189 мільянаў рублёў. У 2024-м на мерапрыемствы па захаванні гісторыка-культурных каштоўнасцей запланавана накіравана каля 90 мільянаў рублёў.

Працягваецца работа па кантролі за ажыццяўленнем абавязковых адлічэнняў за прадпрымальніцкую дзейнасць, якая аказвае непасрэднае ўздзеянне на гісторыка-культурныя каштоўнасці і зоны іх аховы; гэтыя сродкі наступаюць у фонд Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва. Дзякуючы кантролю і зладжанай дзейнасці ў 2023 годзе фонд папоўніўся на 12 мільянаў рублёў, якія ў далейшым будуць накіраваныя на фінансаванне праектаў па захаванні і прымяжэнні гісторыка-культурнай спадчыны.

Працягваюцца рамонтна-рэстаўрацыйныя работы на аб'ектах, якія рэстаўраваліся летась: напрыклад, у палацава-паркавым ансамблі XIX стагоддзя ў Жыліцкім Кіраўскага раёна, касцёле Божая шэра ў Нясвіжы, Паліанскім і Наваградскім і Нясвіжскім замках, Слава-Еўфрасініўскім жаночым манастыры. Завершаныя рамонтна-рэстаўрацыйныя работы на 59 помніках архітэктуры.

СКАРБОНКА АРХЕАЛОГІ

Дырэктар Інстытута гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Валдзім Лакіза распавёў аб ходзе рэалізацыі плана мерапрыемстваў па рэалізацыі канцэпцый фарміравання найбольш значных нацыянальных археалагічных праектаў на 2023—2020 гады. Гэта фундаментальны дакумент для развіцця гісторыка-культурнай спадчыны, яе вывучэння, папулярызаванні і захавання. Найважнейшай задачай сёння застаецца складанне археалагічнай карты Беларусі. Распрацоўка праектаў зоны аховы гісторыка-культурных каштоўнасцей, нанесенне на карту важных аб'

ектаў, шырокі збор інфармацыі і наступнае выданне зборніка ў выглядзе кнігі стане важным крокам для папулярызаванні нацыянальнай спадчыны.

Летась адбылася навукова-практычная канферэнцыя ў Дзятлаве, на якой былі прадстаўлены даследаванні аб археалогіі, архітэктуры і гісторыі гэтага цікавага краю. Сёння таксама пройдзе некалькі рэгіянальных канферэнцый, а акрыма таго, з Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі распачата работа па арганізацыі выставы археалагічных артэфактаў і найважнейшай літаратуры на археалагічную тэматыку.

ЗБОР НАРОДНАЙ МУДРАСЦІ

Намеснік дырэктара па навуковай рабоце Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Аляксандр Бараноўскі нагадаў, што сёння фальклорная калекцыя ўстановы ўнесена ў Дзяржаўны рэстр навуковых аб'ектаў, якія складаюць нацыянальны здабытак. Яна налічвае больш за 400 тысяч зэставаў і 70 тысяч гукавых запісаў, сярод якіх замовы, апісанні сямейных абрадаў, гульні і іншае. За мінулы год супрацоўнікі Цэнтра арганізавалі і прынялі ўдзел у 33 экспедыцыйных, актыўна ўдзельнічалі ў дзейнасці праводзіць адзед фалькларыстыкі і культуры славянскіх народаў.

Аляксандр Бараноўскі падкрэсліў, што ў Беларусі, у адрозненне ад многіх еўрапейскіх краін, народныя традыцыі і звычай захоўваюцца ў актыўных формах жыцця. Зразумела, цяпер адбываецца глабальны зніжэнне і насельніцтва з'яўджае з вёска, але яшчэ засталіся людзі, якія могуць расказаць пра звычай і традыцыі, успомніць народныя напевы і быліны. Па сутнасці, сёння адзед фалькларыстыкі і культуры рэспубліканскім каардынацыйным цэнтрам зборальніцкай дзейнасці. Супрацоўнікі цэнтра актыўна супрацоўнічаюць з Міністэрствам культуры і выступаюць у ролі экспертаў па пытанні ўключэння абрадаў у спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны Беларусі.

Адным з брандывых мерапрыемстваў з'яўляецца Міжнародны форум даследчыкаў беларускай казкі. За тры гады ў навуковай частцы форуму прынялі ўдзел прадстаўнікі з 13 краін свету. Звычайна казачнікі, якія жывуць у розных рэгіёнах Беларусі, прыязджаюць і дэліцца сваімі казкамі. Цікава, што падчас гэтага форуму праходзіць конкурс для школьнікаў: яны таксама выступаюць са сваімі казкамі. Зацікаўленасць дзіцяй і моладзі народнымі традыцыямі сведчыць аб папулярнасці і спрыяе захаванню гісторыка-культурных каштоўнасцей у будучыню.

Антон РУДАК
Фота з архіваў

Гальшанскі замак

Палац у Жыліцах

Фрагменты экспазіцыі

Сатырычны лісток "Партызанская дубінка"

Кніжка "Кішчанга фарматы"

Штрыхі памяці

Беларусь святкуе 80-годдзе вызвалення ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Шэраг падзей да гэтай даты ў Нацыянальнай бібліятэцы працягвае выстава "Мова ваеннай ілюстрацыі". Яна прысвечана творчаму пераасансаванню трагедыі і гераізму народа ў выяўленчым мастацтве.

Арганізатары склалі шырокую панараму — ад твораў, што мабілізавалі і падтрымлівалі людзей палач вайны, да работ наступных дзесяцігоддзяў, натхнёных подзвігам беларускага народа. Дзякуючы супрацоўніцтву з партнёрамі атрымаліся напоўніць экспазіцыю дзясяткамі ўнікальных музейных прадметаў, выданніў твораў мастацтва.

Свой унёсак у прэкт зрабілі Беларусь саюз мастакоў, Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вjalікай Айчынай вайны, Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Так, напрыклад, на выставе з'явіліся рэчэ-сведкі крывавага часу: друкарскі станок, якім карысталіся ў Палескім падполным аб'еме КМП(Б)Б, друкарская машынка мініпальпальчышкы, каскі і бінюклі, самаробныя штампцы.

АЛОУКІ НА ВІНТОУКІ

Своесабылавой зброяй былі агітацыйныя плакаты. Яны стваралі негатыўны вобраз ворага, яднлі савецкіх грамадзян, памашчалі лютасць да захопнікаў і той жа час нагадвалі пра любоў да радзімы, сам і, свайго дому. Гэтыя аркушы лаканічныя і яркія. Іх героі звычайна расуць і энергічныя. Без перабольвання: такія творы адыгралі значную ролю ў разгоне

праціўніка, бо мабілізавалі на барацьбу з агульнай бядой, гартавалі веру ў перамогу.

Яшчэ на выставе "Мова ваеннай ілюстрацыі" прэзентаваны шматлікія сатырычныя плакаты. Яны таксама зрабілі немалы ўклад у згуртаванне савецкіх людзей праз ўнікальных музейных прадметаў, выданніў твораў мастацтва.

Свой унёсак у прэкт зрабілі Беларусь саюз мастакоў, Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вjalікай Айчынай вайны, Нацыянальны архіў Рэспублікі Беларусь. Так, напрыклад, на выставе з'явіліся рэчэ-сведкі крывавага часу: друкарскі станок, якім карысталіся ў Палескім падполным аб'еме КМП(Б)Б, друкарская машынка мініпальпальчышкы, каскі і бінюклі, самаробныя штампцы.

ПРАУДА ВАЙНЫ

Надзвычай каштоўнымі дакументамі пары ліхалецкі з'яўляюцца партызанскія рукапісныя часопісы. Народныя мейсцішчы напуўнілі іх апавяданні пра свой побіт, пра бітвы і героіў. Вядома, такія самаробныя выданні аздаблялі малонкамі. Да нашых дзён дайшлі ўнікальныя матэрыялы: напрыклад, справаздача па гісторыі стварэння і дзейнасці партызанскай брыгады "За Савецкую Беларусь", выніковы справаздача аб дзейнасці партызанскай брыгады імя П.К. Панамарэнікі ды часопісы "Нашы згуртаванні", "Віды рабурных селішчаў", замалёўкі баявых дзеянняў і штодзённа-дзённыя жыцця сёння яны перадаюць гледчакм праўдую вайны.

Наведвальнікі Нацыянальнай бібліятэкі маюць унікальную магчымасць азнаёміцца з сапраўднай

Друкарская машынка, якой карысталіся падпольшчыкі Мінска

бібліяграфічнай рэдкасцю — кнігамі кішчанга фарматы ў мяккай вокладцы. Найперш гэта алмыслова-вая літаратура па стралякоў справе, уладкаванні і прымяненні зброі, маскіроўцы, тактыцы. Але сярод экспанатаў ёсць і немалы мастацкіх выданніў. Прыкладам зборнікі "Табэ, Беларусь!" Півмена Папчанкі і "Голас зямлі" Якуба Коласа. Фармат і аб'ём дазваляў збераць такіх кніжкі ў кішчані салдацкай гімнасцёркі ці ў палывой сумцы афіцэра.

СВАЎТАРЫ ПІСЬМЕННІКАЎ

Асобная частка экспазіцыі, што натуральна для галоўнай бібліятэкі краіны, прысвечана кніжнай ілюстрацыі. Многія асобы, якія сталіся сапраўднымі мэтрамі гэтага віды мастацтва, самі перажылі ліхалецце, зведлі жахі вайны — кожны па-свойму. Можна, таму так шмат увагі надавалі тэме Вjalікай Айчынай у творчасці, так пранікнёна і дакладна перадалі ў аркушах пакуты і гераізм нашага народа.

Васіля Шаранговіча вайна напалкала ў роднай вёсцы на Мядзельчыне двухтадовым хлопчыкам. У памяці класіка захаваліся пакуты мірных жыхароў акупаванай зямлі. Увесь гэты боль адлюстраваны ў славетнай серыі літаграфій "Памяці вогненных вёсак", адзначанай Дзяржаўнай прэміяй БССР. Не менш магутнае ўражанне ствараюць работы Васіля Шаранговіча ў кніжнай графіцы. Да прыкладу, ілюстрацыі да раманаў "Сорак трыні" і "Вешер у соннах" Івана Навумчыкі.

Тэма Вjalікай Айчынай вайны мела асаблівае значэнне і для Георгія Папалаўскага. "Адноснае веданне матэрыялу, які і асноўнае майстэрства, не можа спрыяць сапраўды мастацкага твора" — сьвяржаў ён. І заўсёды працаваў згодна з гэтым прыняшам. Будучы народны мастак Беларусі падлеткам перажыў акупацыю ў Бабруйску, бачыў голад, страты і пажарышчы. Таму агульна-народная трагедыя заўсёды была

афарбавана асабістымі ўспамінамі. Яшчэ ў сярэдзіне 1960-х Георгій Папалаўскі задумаў серыю "Памяць", якая пазней атрымала развіццё ў ілюстрацыях да твораў Алеся Адамовіча. Акрамя таго, па матывах кніжнай графікі створаны станковыя серыі, што паспяхова дэманстраваліся на выставах.

Арлен Кашкурчыч у працы на вайнаў тэмай пабітгаў найбольшага гістарычнага паказу ці адно толькі гераічнага пафуса. Яго завуўніваюць маставазнаўцы, яго творчы крэда — "чалавек трагічны". Ток-бок творца канцэнтравана увагу на неабходнасці маральнага выбару, на адчаі. І ў кожнай рабоце ён сьвяржаў сваё перакананне, што мастак з'яўляецца саўтарам кнігі. Не проста ілюстравань, а пранікнёна ў сутнасць тэксту і яго філасофскі, этычны змест. Яркі доказ таму — адметнае прычтанне "Найдорфа" Івана Пташнінскага, "Хатынскай аповесці" Алеся Адамовіча.

УНУКІ ПЕРАМОЖЦАЎ

Памяць пра ахвяр і герояў Вjalікай Айчынай вайны перадаецца ў пакалення ў пакаленне. Па сёння ў значнай дагэ Беларусі ідуць да мемарыялаў ушанаваць праўду, ствараюцца новыя манументы. Мы маем немалы прыкладу своеасабылавага прычтанья ваеннай тэмы ў сучаснай скульптуры.

Сярод работ нашых сучаснікаў на выставе прадстаўлены эскізы помнікаў "Беларусь — маці ў смутку" для мемарыяльнага комплексу памяці спадчынных вёсак Магілёўскай вобласці, помніка савецкім салдатам, якія загінулі ў 1943—1944 гадах на раіў Проня, помніка "Журботная маці" на брацкай магіле на праспекце Дзяржынскага ў сталіцы. Унукі пераможцаў даюць сваю непатуворную трактоўку тэмы, што стала адной з вядучых у айчынным мастацтве.

Даніл ШЭЙКА
Фота аўтара

Дыялог аб подзвігу юнацтва

У Беларускам дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны 7 лютага стартваў праект “Памяць праз стагоддзі”, прымаркаваны да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нацысцкіх захопнікаў, які адрэўся дыялогавай пляцоўкай “Дзеці вайны” і праглядам дакументальнага фільма “Фабзайцы”.

У мерапрыемстве ўдзельнічалі навушчы стальных устаноў адукацыі, прадстаўнікі малалітвых нацыянальных саветаў пры адміністрацыйных раёнах Мінска і гарадскім Савета дэпутатаў, актыў Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі. Адначасова паказ фільма з трансляцыйнага мерапрыемства адбылася ў шэрагу мінскіх кінатэатраў. Акрамя таго, з Санкт-Пецярбурга па відэасувязі да дыялогу далучыліся блакаднікі, аўтары фільма і ўдзельнікі цэнтра патрыятычнага выхавання “Дзяржынскі”.

АГУЛЬНАЯ ГІСТОРЫЯ

Першая сустрэча цыкла была прысвечана 80-годдзю знаціцкіх білакіў Ленінграда, якое адбылося 27 студзеня 1944 года. Расповед аб гэтым лёсавызначальным падзеі іе ролі ў жыцці ўраджэнцаў Беларусі з’явіўся спецыяльным пралягам да панарамы гісторыі аб вызваленні нашай зямлі ад гітлераўцаў. Ленінград быў адзіным у найноўшай гісторыі буйным горадам, які вытрымаў аблогу тэрмінам амаль у 900 дзён. Напрыканцы білакіцы там засталася не больш за 800 тысяч жыхароў з трох мільёнаў, якія жылі ў Ленінградзе і прыгарадах да яе пачатку.

Генеральны дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі **Валдзім Пцін** падкрэсліў, што беларусаў з Санкт-Пецярбургам заўжды звязвалі асаблівае дачненні. У нашай супольнай гісторыі былі перыяды, калі ў гэтым горадзе жыло больш этнічных беларусаў, чым у любым з беларускіх, ураджэнцаў нашай зямлі вучыліся там і працавалі. Багата беларусаў і сярод маракоў, у тым ліку Герояў Савецкага Саюза, — роч у тым, што беларускі камсамол у міжваенныя гады вёў шэфства над Балтыйскім флотам. Зрэшты, і славетая “Блакадная кніга” напісаная Даніілам Граніным у суаўтарстве з нашым землякам — Алесем Адамовічам. Гэтыя сувязі настолькі моцныя і разнастайныя, што варта было б стварыць экскурсійны маршрут па беларускім Піцеры.

ПЕРАД НАВАЛЬНІЦАЙ

Дакументальны фільм “Фабзайцы” распавядае пра лёсы 24 тысяч падлеткаў з Беларусі, якія прыбылі ў 1940 годзе ў Ленінград атрымліваць адукацыю ў рамесных вучылішчах і школах фабрычна-завалскога навучання,

а ў выніку трапілі ў жорсткія ўмовы блакады. 12 тысяч з гэтага ліку загінулі ў тры страшныя гады. У памяць аб іх на Пискароўскіх мемарыяльных могілках устаноўлены абеліск.

На хвалі індустрыялізацыі міжваенных гадоў савецкай Беларусі былі неабходныя кваліфікаваныя рабочыя кадры — 2 кастрычніка 1940 г. Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР выдаў указ аб дзяржаўных працоўных рэзервах, паводле якога меркавалася штогод падрыхтоўваць да мільёна чалавек, навушчы іх прафесійнаму токараў, фрэзероўшчыкаў, будаўнікоў, чыгуначнікаў і іншых. Для гэтай мэты набралі падлеткаў ад 14 гадоў, якія мелі ад 4 да 7 скончаных класаў. Падрыхтоўку яны праходзілі за тры гады ў рамесных ды чыгуначных вучылішчах, і за паўгода — у школах фабрычна-завалскога навучання. Набор праводзіўся як шляхам мобілізацыі, так і добраахвотна.

Гэта была добрая перспектыва для высокай моладзі, і ў выніку ў Мінск пераехалі каля 50 тысяч юных вясцоўцаў. У сталіцы БССР адкрыліся два вучылішчы металістаў, фабрычна-завалскія школы камунальшчыкаў і будаўнікоў. Амаль палову з гэтага ліку будучых навушчынаў накіравалі ў Ленінград. Праводзілі іх учыства, але падлеткі ўгадвалі, што адрозж з’елі ўсе харчы, якія ім давалі на дарогу, таму былі надзвычай узрадаваныя, калі на станцыі Дно з’явіліся пачаставаша ў станцыійным буфэце бясплатныя піражкі за кошт камсамольскай арганізацыі. У Ленінградзе ў 1940-м былі адкрыты больш за 80 новых прафесійных навушальных устаноў, выпускнікі якіх лічыліся спецасаблівай “рабочай арыстакратыяй” і мусілі пача сканчэння курсу вярнуцца ў мясціны, адкуль былі накіраваны на навушчэнне, і адпрацаваць там, па розных нормах, ад двух да пяці гадоў. Навучаліся ў такіх установах у Ленінградзе 75 тысяч падлеткаў, і калі траіны з іх складалі беларусаў.

НА ДАРОГАХ ВАЙНЫ

У чэрвені 1941-га ў рамесных вучылішчах і школах фабрычна-завалскога адукацыі праходзілі экзамены, пасля якіх навушчыны мусілі раз’ехацца на канікулы на ўсё лета. Надзеі на адпачынак, ясная роч, не спрадзіліся — з пачаткам вайны падлеткі вымушаны былі прыступіць да працы

на заводах Ленінграда, таксама ўдзельнічаць у будове абарончых умацаванняў на подступах да горада. А 8 верасня каля Ленінграда замкнулася кола блакады, і галоўным ворагам для яго жыхароў зрабіўся голод.

Навушчыны атрымлівалі дарослую норму хлеба і нававалі лян станкоў, каб не траіцьці лішняга часу і сіл у дарозе на працу. Часта падлеткі гінулі ад голоду і холаду, пакуль навушчынаў пакрысе не пачалі вывозіць з горада па “Дарозе жыцця”, па лёдах Ладажскага возера. Некаторыя прыпысвалі сабе лішні год урсоту, каб траіцьці на фронт: адным з такіх добраахвотнікаў быў Федасій Смалячкоў, снайпер, памыротна ўшанаваны званнем Героя Савецкага Саюза. Многія з іх траіцьці ў палітвязні, пасля ўдзельнічалі ў вызваленні Беларусі.

ПРАЎДЗІВЫ СЮЖЭТ

Начальнік галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы і па справах моладзі Мінскага горадскага выканаўчага камітэта **Вольга Чамаланава** адзначала значнасць каршыні, Павалде яе слоў, “Фабзайцы” — яскравы прыклад таго, што гісторыю Вялікай Айчыннай вайны трэба распавядаць праз лёсы людзей. Стваральнікі каршыні прапарбілі каласальную працу, паклаўшы ў аснову фільма гістарычныя факты, рэалія архіўнае ўзвешці, газетныя матэрыялы, успаміны піражкімаў з лістоў і дзённікаў. Аўтары пацарсталі перадаць дух таго часу, але пры гэтым распавялі трагічную гісторыю сучаснай моваі.

Марыя Ягадцішчына, якая перажыла білакуду, сёння ўзначальвае грамадскае аб’яднанне “Беларускі саюз блакаднікаў Ленінграда”. Яна падзялілася з сучаснымі юнакамі успамінамі, трагічнай гісторыяй свайго жыцця і заклікала захоўваць памяць аб мінулым. З Санкт-Пецярбурга па відэасувязі сваім апавяданнем аб білакудзе разгаворыўся Уладзімір Галакцішчынаў. Напрыканцы мерапрыемства ўдзельнікі змаглі задаць пытанні гісторыкам, журналістам і блакаднікам. Праект “Памяць праз стагоддзі” не завершыцца 3 ліпеня, а будзе пашырацца — і працягнецца да 80-годдзя Перамогі.

Антон РУДАК
Фота: кадры з відэатрансляцыі

Марыя Ягадцішчына

Навушчыны школ ФЭН

Уніформа навушчына рамеснага вучылішча

Газетная нататка аб Фабзайцах

У гушчы падзей — “Цэнтральны”

Сёлета 70-гадовы юбілей адзначае найстарэйшы кінатэатр Мінска. Пра шлях, які прайшоў “Цэнтральны”, і яго будучыню — у размове з дырэктарам Святланай Віткоўскай.

Гісторыя “Цэнтральнага” пачалася 10 лютага 1954 года. Пабулаваны па праекце Геналза Баранаві і Міхіла Асмалюскага ў пяціпавярховым будынку асноўнае месца, кінатэатр заняў у камп’ютэрскай будынка асноўнае месца і ўпрыгожыў галоўную вуліцу сталіцы. Сёння кінатэатр з’яўляецца помнікам архітэктуры і захоўвае ўвесь візуальны “строй”: калоны, ліпніны, аркі. Ды гэта не пераахкае яму існаў і нагу з часам і ўдасканальваецца, каб быць камфортным для наведвальнікаў.

Пасля апошняй рэканструкцыі зала пераабсталяваная з умовамі паказу 3D. Хоць колькасць месцаў скарацілася да 166, яны сталі больш камфортнымі: павялічылася адлегласць паміж крэсламі, дзвухмесныя калісеці пладзючкі ў сямлі вядомыя музей і знаёмцы з унікальнымі выставамі. Але наш самы маштабны праект — Theatre HD, дзе мы паказваем кінатэатральныя пастаноўкі. Прэм’ера адбылася ў кастрычніку 2015-га операй “Трубадур” і спектаклем “Гамлет”. На аб’яві быў анішлаг. З кожным годам праект пашыраўся, зараз мы паказваем і балетныя пастаноўкі, і мюзікі, і канцэрты. З’явілася нават асобнае “адагалінаванне”, праект “Архлекторы ў кіно” — фільмы па мастакоў і напрамку ў мастацтве.

НЕ ТОЛЬКІ ПРА КІНО

“Цэнтральны” ўжо які год захоўвае рэпутацыю асяродка культурнага жыцця Мінска. Гэта не проста месца, дзе можна паглядзець доўгачаканую навінку. У афішы заўсёды знойдзена цікавыя праекты. Так, з 2003 па 2013 год тут дзейнічаў Клуб дакументальнага кіно, арганізаваны сумесна са студыяй “Летапіс” Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм”.

Топ-5 цікавых фактаў:

- Кінатэатр “Цэнтральны” два разы наведваў Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка.
- Гэта першы кінатэатр, дзе пачалі выкарыстоўваць фотаафішы (для фільма “Анастасія Слуцкая”). Раней ўсе афішы былі малеваныя.
- У 1990-я, калі на экран сталі траіцьці замежныя сужжы без дубляжу, работнікі кінатэатра самі з мантажных аркушаў чыталі пераклад да фільма. І ў іх добра атрымлівалася!
- Больш за 10 гадоў у апараты кінатэатра жыў папугай Кеша.
- Што робіць з кінаафішамі і постарамі пасля праекату фільмаў? “Цэнтральны” дорыць іх пастаянным глядачам!

Праходзілі творчыя вечары з удзелам вядомых майстроў дакументальнага кіно, прэм’еры, сустрэчы з аўтарамі і героямі фільмаў. З 2004 па 2008-ы кінатэатр прымаў удзел у праекце “Кінафармат 4x4”, у рамках якога глядачоў знаёмілі з арт-хаўснымі сужжымамі на мове арыгінала. Такую практыку ў “Цэнтральным” працягваюць і сёння.

Акрамя фільмаў са звычайнага праекату, мы паказваем арт-хаўснае, фестывальнае кіно, праводзім сэансы на мове арыгінала з субтытрамі, — адзначае Святлана Уладзіміраўна. — Некалькі разоў на год праводзім “Музейныя выхадныя”: на працягу трох дзён (з пятніцы па нядзелю) ў кінатэатры можна паглядзець музейныя шоу, дакументальныя фільмы, якія пераносяць глядачоў у сямлі вядомыя музей і знаёмцы з унікальнымі выставамі. Але наш самы маштабны праект — Theatre HD, дзе мы паказваем кінатэатральныя пастаноўкі. Прэм’ера адбылася ў кастрычніку 2015-га операй “Трубадур” і спектаклем “Гамлет”. На аб’яві быў анішлаг. З кожным годам праект пашыраўся, зараз мы паказваем і балетныя пастаноўкі, і мюзікі, і канцэрты. З’явілася нават асобнае “адагалінаванне”, праект “Архлекторы ў кіно” — фільмы па мастакоў і напрамку ў мастацтве.

Летась у “Цэнтральным” стартваў сумесны праект з дзяржаўным камерным аркестрам “Жывая музыка кіно”. Гэта нямое кіно пад жывое музычнае выкананне. Пра цікавасць да праекта гаворыць паўна поўная зала.

Гледачы адрагавалі цудоўна. Сёлета ў рамках праекта ўжо паказалі “Сем шанцаў” Бастэра Кітана і “Узыход сонца” Фрыдрых Муруна. Апошні, дарэчы, выклікаў вялікую цікавасць у глядачоў, таму плануем паўтарыць паказ 6 сакавіка. Мы заўсёды стараемся прыцягнуць новую публіку, таму пашыраем рэпертуар: пераважна запрашаем на фільмы-канцэрты вядомых замежных выканаўцаў і груп, спецыяльныя серыі папулярных тэлевізійных серыялаў.

Калі верыць нашым “старажылам”, у свой час мы былі першымі сярод кінатэатраў, хто вырашыў рэгулярна арганізоўваць выставы ў фэсе, — падкрэслівае Святлана Віткоўскай. — Зараз такія імпрэзы — неад’емная частка “Цэнтральнага”. Выстаўляюцца ў нас фатаграфы

Кінатэатр “Цэнтральны”

Віншваем!

Святлана Віткоўскай, дырэктар кінатэатра “Цэнтральны”:

— Вілікі дзякуй нашым гледачам, якія прыходзяць у “Цэнтральны” на праекты і фільмы. Хочаша пахалаш усім добрым каршыні. Няхай у разнастайнасці сталічнага кінажыцця знаходзіцца час і для нас. Спадзяемся, што мы разам адзначым і 100-гадовы юбілей і будзем заўсёды рававаць нашых гасцей!

Людміла Касцюковіч, гід-перакладчык:

— Віншую любімы кінатэатр з юбілеем! Лічу нас цэнтральным у сваёй праграме пашырэння кругагляду, далучэння да цікавага і разумення шматграннасці мастацтва. Усяма калектыву — міру, здароўя, дабрабыту!

Ліна Кулікова, праграміст:

— Я велімі люблю “Цэнтральны”. Хадзіла сюды студэнткай, са сваім першым каханым, з сяброўкамі. Столькі ўспамінаў! І зараз падабешца забегчы пасля працы і паглядзець у цудоўны свет кіно! Зычу калектыву поспехаў і ўсёго самаго добрага!

Югенія ГАБЕЦ
Фота Ульяны КАСЦЮКІНАЙ

Нацыянальны мастацкі музей Беларусі стаў месцам правядзення VII Канцэртнага праекта “Трамтанана”, дзе гучыць найноўшая, пераважна авангардная камерная музыка беларускіх кампазітараў. І гэта далёка не адзіны прыклад выканання сучасных айнчых твораў акадэмічнага кірунку.

Леташняе 90-годдзе Беларускага саюза кампазітараў стала своеасаблівым каталізатарам гэтага працэсу. Актыўнаваліся і кампазітары, і выканаўцы, рыхтуючы да свята музычныя падарункі. Канцэрты да юбілею працягваліся ўвесь год, перакінуючыся і на наступны.

Дзяржаўны камерны хор, дадаткова запраسیўшы салістаў-інструменталістаў, прэзентаваў сачыненні Льва Абеліёвіча — да 111-й гадавіны з дня нараджэння кампазітара. Кандыдат мастацтвазнаўства, вядомая піяністка і выкладчыца Вераніка Сахарова пачала праект “Беларускія прэм’еры”, дзе новыя творы суадносяць з падзабытымі ранейшымі. У першым канцэрте “Музыка беларускіх кампазітараў для фартэпіяна і... не толькі”, што адбыўся ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі, выступілі юныя музыканты і іх выкладчыкі, і таксама сувязь паказаліся на думку аўтара і вядучага праекта, становіцца запоем пераемнасці найлепшых традыцый.

У сталічнай Дзіцячай музычнай школе мастацтваў № 19 ужо змяшчаецца гадоў запар правозішча фестываль “Галасы стагоддзя”. Трохдзённая праграма сёлета святая беларускай нацыянальнай культуры ўтрымлівала канцэрт “Гукі роднай зямлі”, творчую сустрэчу з кампазітарам Валіяцінай Сярхі і напоеўнаму музычнай пастаноўку “Снежная каралева” школьнага тэатра-студыі “Акцэнт”.

Багата прэм’ер гучыць у Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Аркестр рускіх народных інструментаў пад кіраўніцтвам Эльвіры Тахаравай увогуле ўзяў курс на беларускія творы і актыўна замаўляе айнчым кампазітарам і новым партытурам, і пералажэнні нацыянальнай класіцы да свайго складу. Нядаволя калектыву прэзентаваў праграму з назвай “Прэм’еры”, дзе срод іншых пругаліся Канцэрт для домры з аркестрам Сяргея Янковіча, першая частка Сімфоніі для 2-х домраў, струнных і ударных Уладзіміра Каральчука і Канцэрт для баяна з аркестрам “Градусный день” Аліны Безенсон. Дададзім, што арыгі-

Удзельнікі праекта “Трамтанана”

Слухай-глядзі беларускае!

Іван Андрухоў (фартэпіяна), Алёса Корнева (акардэон), Міхал Канстанцінаў (ударныя)

Марыя Гладзікава (вакал)

нальных твораў для такога складу, асабліва ў буйных жанрах канцэрта і сімфоніі, — літаральна адзіны ў асмі свеце. Падтрымлівае акадэмія і маладых твораў. Скончыўшы навучанне і пачаўшы выкладаць, кампазітар Ігар Комар, лаўрэат шматлікіх міжнародных конкурсаў і фестываляў, чья музыка гучыць у мільёх краінах свету, праўёў у альянс-матар аўтарскі канцэрт. Апроч іншых пругаліся Канцэрт для домры з аркестрам Сяргея Янковіча, першая частка Сімфоніі для 2-х домраў, струнных і ударных Уладзіміра Каральчука і Канцэрт для баяна з аркестрам “Градусный день” Аліны Безенсон. Дададзім, што арыгі-

нальных твораў для такога складу, асабліва ў буйных жанрах канцэрта і сімфоніі, — літаральна адзіны ў асмі свеце. Падтрымлівае акадэмія і маладых твораў. Скончыўшы навучанне і пачаўшы выкладаць, кампазітар Ігар Комар, лаўрэат шматлікіх міжнародных конкурсаў і фестываляў, чья музыка гучыць у мільёх краінах свету, праўёў у альянс-матар аўтарскі канцэрт. Апроч іншых пругаліся Канцэрт для домры з аркестрам Сяргея Янковіча, першая частка Сімфоніі для 2-х домраў, струнных і ударных Уладзіміра Каральчука і Канцэрт для баяна з аркестрам “Градусный день” Аліны Безенсон. Дададзім, што арыгі-

нальных твораў для такога складу, асабліва ў буйных жанрах канцэрта і сімфоніі, — літаральна адзіны ў асмі свеце. Падтрымлівае акадэмія і маладых твораў. Скончыўшы навучанне і пачаўшы выкладаць, кампазітар Ігар Комар, лаўрэат шматлікіх міжнародных конкурсаў і фестываляў, чья музыка гучыць у мільёх краінах свету, праўёў у альянс-матар аўтарскі канцэрт. Апроч іншых пругаліся Канцэрт для домры з аркестрам Сяргея Янковіча, першая частка Сімфоніі для 2-х домраў, струнных і ударных Уладзіміра Каральчука і Канцэрт для баяна з аркестрам “Градусный день” Аліны Безенсон. Дададзім, што арыгі-

Павел Кухта настолькі выразна выканаў усе чатыры часткі, што гукі міжволі ператвараліся ў фарбы і замаўлёкі, схільнычы да роздому. Удала ўпісаліся ў праграму і гараўлаўскія “Два пано Анры Маіцса”, прапанаваныя для канцэрта не аўтарам, а выканаўцам — вялянцэлістам Мікалаем Радунскім, што дадаткова спелычы пра запатрабаванасць у музыкантаў і публікі твораў Гараўлава, музыка якой ужо стала жывой беларускай класікай. Музычны жывапіс суседнічаў з амузчанай літаратурай, уласлівай твораў Вячаслава Пянько. Яго “Плачка” для вялянцэлі і мультыперкусі вяла да “Шляхціца Завальні” Яна Баршчэўскага, а п’еса “Палаючыя снажынікі” для незвычайнага інструментальнага спалучэння (флейта, вялянцэль, ударныя, акардэон, фартэпіяна) асацыявалася з аднайменным вершам Паўлюка Труса. Паэзія Яўгені Янішчыц стала асновай вакальнага цыклу “Іншыя, другія” Ігара Комара. Спявала Марыя Гладзікава, якраз на свой дзень нараджэння. Падчас канцэрта цікава было сачыць за тым, як нейкія новыя дэталі накладаліся ў творах на больш традыцыйныя рысы і аздаблялі іх свежасцю. У другой частцы Фартэпіянага тры Уладзіміра Пашонка, які сёлета адзначыў Акадэмію музыкі, адукавалі жарнавыя элементы вальса, паланэза — як урышкі ўспамінаў ці сноў. А ў Сюіце Аліны Безенсон “Зімова казка” для лязвоў гітар відвалочна песеннасць спалучалася з сапраўдным вышчэм завірухі — без аніякіх дадатковых прыстасаванняў. Травяля прыкмета “Трамтананы” — багацце скарыстаных у творах ударных інструментаў. Бо Міхал Канстанцінаў, які на іх іграе, здаўна натхняе кампазітараў на ўсё новыя прыёмы мультыперкусі. Хапала ў канцэрте і іншыя гукавыя нечаканасці. Акардэон то дыхнуў, то вішчэў, імгунточы пары-ветру — пішчотнага ці рэзкага, колкага. Гра не па клавішах, а па струнах раля чаравада атмасфернай тамянічасці. Броўнаўскі рух на гітары як мага лепей маляваў віхуру сніжанага. А беларускі цымбаль замянілі сабой... шаманскі бубен і паветраны званочкі — у рапсоды “Заклінанне (шаманскі рытуал)” Андрэя Шапка. Наступнае “Трамтанана” аздаблялася праз год. А ў першы дзень высны Дзяржаўная акадэмічная капэла і сталічнай філармоніі грандыёзны “Вечар беларускіх прэм’ер”.

Надзед БУНЦЭВІЧ
Фота Уладзіміра ШПАЦКА

Кіраўнік ансамбля з вучнямі

Дысцыпліна, якая вядзе да поспеху

Вольга Зайтулаева — стывендыятка спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі, пераможца рэспубліканскага конкурсу харэаграфічнага мастацтва “Дэс кангрэс – 2023” — даказала, што здольная спраўляцца з цяжкасцямі ў адзіночку. Пра важнасць дысцыпліны і прафесійнай адукацыі расказвае кіраўнік ансамбля Міханавіцкага цэнтру культуры.

— **Танцы — гэта любоў з дзяцінства?**
— Я заўсёды была гіперактыўнай, таму бацькі вырашылі скіраваць маю энэргію ў правільнае рэчышча. У чатыры гады, калі заўважылі адрывае прадэсійную адукацыю?
— Я выразаю ўсёвадыла, што хачу звязць жыццё з творчасцю. Цвёрды перакананая, што ў кожнай сферы павінен правяваць адукаваны спецыяліст: і старанна рыхтавалася да паступлення ў каледж і здала ўсе іспыты на 9. Наш дзень пачынаўся ў 8.30 з урока класічнага танца. Гэта была адна з асноўных дысцыплін, якая давала разуменне, як правільна працаваць са сваім целам.
— **Каму з наступнікаў вы больш за ўсё ўдзячная?**
— Усе выкладчыкі МДКМ уклілі і мяне часцінку душы. Наталія Івануна Мачалава вучыла класічнаму танцу. Яна сапраўды прафесіянал, на якую хочацца раўняцца, заўсёды патрабавала ад нас лепшых вынікаў і падтрымлівала лязвоўную дысцыпліну. Народны танец выкладала Ірына Уладзіміраўна Вусціна. Ёй я ўдзячная за ўсе вучыныя танцы: беларускія, расійскія, якуцкія, ірландскія, цыганскія і многія іншыя. Была яна і сучаснай харэаграфіяй, з якой нас знаёміла Юлія Аляксандраўна Сулік — невергадона таленавітай харэограф-пастаноўшчык. Мне нават пашчасціла выступаць з яе камандай! Раю ўсім абітурэнтам наступаць у гэтую навучальную ўстановау.

— **У вас быў вялікі танцавальны бэкграўнд, і ў 2019 годзе вы выступілі ў Мінскай дзяржаўнай каледж мастацтваў на адзінчым нароўнага танца. Чаму вырашылі адрывае прадэсійную адукацыю?**
— Я выразаю ўсёвадыла, што хачу звязць жыццё з творчасцю. Цвёрды перакананая, што ў кожнай сферы павінен правяваць адукаваны спецыяліст: і старанна рыхтавалася да паступлення ў каледж і здала ўсе іспыты на 9. Наш дзень пачынаўся ў 8.30 з урока класічнага танца. Гэта была адна з асноўных дысцыплін, якая давала разуменне, як правільна працаваць са сваім целам.
— **Каму з наступнікаў вы больш за ўсё ўдзячная?**
— Усе выкладчыкі МДКМ уклілі і мяне часцінку душы. Наталія Івануна Мачалава вучыла класічнаму танцу. Яна сапраўды прафесіянал, на якую хочацца раўняцца, заўсёды патрабавала ад нас лепшых вынікаў і падтрымлівала лязвоўную дысцыпліну. Народны танец выкладала Ірына Уладзіміраўна Вусціна. Ёй я ўдзячная за ўсе вучыныя танцы: беларускія, расійскія, якуцкія, ірландскія, цыганскія і многія іншыя. Была яна і сучаснай харэаграфіяй, з якой нас знаёміла Юлія Аляксандраўна Сулік — невергадона таленавітай харэограф-пастаноўшчык. Мне нават пашчасціла выступаць з яе камандай! Раю ўсім абітурэнтам наступаць у гэтую навучальную ўстановау.

— **У вас уладзела падчас вучобы знаходзіць час на самаразвіццё?**
— На першым курсе праз вялікую напругу я сышла з танцавальнай каманды. Наступні новы этап у жыцці, калі за мей прагрэс па-за сцэнай альма-матар была адказная толькі я. Пачала самастойна наведваць танцавальныя студыі і майстар-класы па розных стылях. Выходзіла на чэмпіянаты за межамі каледжа, каб наспраўнаць сроднічы вопыт. Не хачела паніжаць планку і губляць навыкі, якія набыла за столькі гадоў. У выступленне заўсёды ўкладвала душу, а не проста металічна дэманстравала завуныяныя рухі.
— **Ваш шлях да перамогі на рэспубліканскім конкурсе харэаграфічнага мастацтва “Дэс кангрэс” быў пераможным. Раскажыце сакрот поспеху?**
— Упершыню ўдзельнічала ў спаборніцтве ў 2022-м. У катэгорыі “сола” выступіла з лязвома пастаноўкамі па кантэмпце. Талды дапома я вярнулася з бронзавым медалём. У маёй карціне свету конкурсы не створаны для завалянальна, ці проста ўдзелу, туды тра-

“Пасля атрымання спецыяльнай прэміі фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі зразумела, што маю вялікае значэнне для сваёй краіны і магу ўнесці ўклад у развіццё культуры”.

Вольга Зайтулаева

ба ісці па перамогу, каб горда заявіць самой сабе: я найлепшая! Таму ў 2023-м вярнулася на конкурс зноў. Вырашыла памяніць тактыку і паставіла абсалютна розныя нумары: эксперыментальны кантэмп і high heels. І мне ўдалося перамагчы. Чудзілі пшат стаючыя каментарыі ад журы і калег. Хтосімі можа сказаць — пашанцавала, але вынік залежыць выключна ад колкасці прафесійнай працы. Падчас урочэння ўзнагароды адукавала велізарны гонар за свае пастаноўкі. Я зрабіла іх адна, без старонняй дапамогі, і мяне ашанілі. Думою, гэта стала фінальным турштурком да ўсёвадылення, што я сфармавалася як таніор.
— **Ужо паўгода вы працуеце ў Міханавіцкім цэнтры культуры. Чаму ў якасці размеркавання выбралі менавіта гэтую ўстановау?**
— Каледж я скончыла з чырвоным дыпломам, і мяне бралі без экзаменаў у Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры і мастацтваў. Я адмовілася, бо было вялікае жаданне насправаць сябе ў ролі наступніка. За год да размеркавання пачала весці групы выхаднога дня ў Міханавіцкім цэнтры культуры, а пазней прыйшла да іх на размеркаванне. Тры разы на тыдзень вяду заняткі ў дзіцячых ад 4 да 16 гадоў. Таксама працую з асаблівым хлопчакам, у якога шчыль атрапка ў развіцці. Ён мой першы вучань, заўсёды прыходзіць на заняткі з заваляным лязвоўным.
Дзі маленкіх выкладало эспраўно аснову: робім практыкаванні на каардынацыю, развіваем музычны слых, плас-

— **Не так даўно вы сталі стывендыятка спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Як адрывалі на такую навіну?**
— Не верыла, што калі-небудзь трапіла ў банк таленавітай моладзі. Але калі гэта абылося, зразумела, што маю вялікае значэнне для сваёй краіны і магу ўнесці ўклад у развіццё нашай культуры.
— **Надзея ЮРКЕВІЧ**
Фота з архіва гараі

Фальклорны кувэрэк "Традыцыі жывае нітка". Сельская бібліятэка аграгарадка Баруны

Дасканала, шчыра, артыстычна

"Са знакам якасці" – менавіта так імкнуча арганізавалі сваю дзейнасць бібліятэкары краіны.

ПАМЯЦЬ ЖЫВЕ

Супрацоўнікі бібліятэк шчыруюць на ніве захавання гістарычнай памяці штодня, пагадуў у год 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Вольга Заячкоўская, бібліятэкар Астравецкай раённай бібліятэкі, падзялялася тым, што адбылося ў раёне. Так, у філіяле "Міхалішкаўская сельская бібліятэка" прайшла гісторыка-пазнавальная гадзіна "Мы ганарымся! Мы ганарымся! Паклон вам да зямлі!" для вучняў 4 класа. Бібліятэкар Вольга Багдановіч нагадала падрастаючаму пакаленню ад падзеяў, што адбыліся на нашай зямлі і шмат дзесяцігоддзяў таму. Яна расказала пра маштабнае аперацыю "Баграціён", а таксама згадала аб'екты, якія дапамагаюць захоўваць памяць ад падзеяў Вялікай Айчыннай вайны. Асобнае месца былі аведзена юным героям, якія змагаліся на адным узроўні з дарослымі. Пасля вучні знаёміліся з літаратурай аб Вялікай Айчыннай вайне. У філіяле "Паўшчская сельская бібліятэка-клуб" адзначалі чарговую галавную Сталінградскую бітву апавяданай квест-гульні для выхаванняў дзіцячага саіка. Яны ўдзельнічалі ў конкурсах "Пераправа", "Выдатныя стралок", "Данамажы па-

раненаму", "Міннае поле", "Ваенная тэхніка". Напрыканцы бібліятэкар звярнула ўвагу і на тэматычную літаратуру, якая дапамагла знайсці адказы на пастаўленыя пытанні "Ні кроку назад!". Шчучынская раённая бібліятэка імя Цёткі аздавала для вучняў сярэдняй школы № 2 раённага цэнтра пазнавальнае падарожжа "Жамчужныя Шчучыншчыны". Падчас яго школьнікі знаёміліся з архітэктурнай стылю барока на прыкладзе касцёла Навіясцейшай Тройцы, дакрануліся да сонечнага гадзінніка XVIII стагоддзя, падняліся на вежы абарончага храма Растава Багародзіцы ў Мураванцы, прагуляліся па парку ў Вялікім Мажэйкаве. А самае галоўнае – ушанавалі памяць воінаў-вызвольшчэў хвілінай маўчання ля помніка землякам, якія загінулі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Пра гэта расказала намеснік дырэктара бібліятэкі Юлія Міхайлава.

СПАДЧЫНА НАТХНЯЕ

Супрацоўнікі бібліятэкі-філіяла № 5 Цэнтралізаваўнай бібліятэчнай сістэмы Гродна да Гола якасці арганізавалі выставу літаратуры "Са знакам якасці: этнаграфія Беларусі", раздзелы якой прысвечаны элементам нематэрыяльнай культурнай спадчыны Гродзенскай вобласці, што ўключаны ў Спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. Гэта культура беларускай душы на Гродзеншчыне, творчасць

майстра па вырабе музычных інструментаў Мар'яна Скрамблевіча, музычна-інструментальная традыцыя "Смаргонскіх найгрышч" – мясцовы танцавальны стыль "Котчынская кадрыля", мясцовы танец "Домброўская кадрыля". Акцыя арганізавалі сустрэчу дзеяў і краіўнікаў сярэдняй школы № 18 імя Л.М. Даватара з майстрам па вырабе музычных інструментаў Мар'янам Антонавічам Скрамблевічам. Школьнікі ўбачылі частку ўнікальнай калекцыі музычных інструментаў, якія майстар вырабляў больш за 20 гадоў, замялі дэталі ад твораў, з якога дрэва выраблены кожны з іх, і пачуць іх "галасы". Асаблівым экспанатам калекцыі стала дуда – адзін з самых каларытных духавых інструментаў у Беларусі.

Таліна Паўлінская, бібліятэкар Ашмянскай раённай бібліятэкі, упэўнена, што перадаваць з пакалення ў пакаленне памяць аб трагічных падзеях, беражліва і паважна ставіцца да сваёй процаў, да сваёй вытокаў – гэта наш нацыянальны абавязак, а ў першую чаргу – працаўнікоў культурных устаноў, бібліятэк. Шмат у гэтым кірунку робіць сельская бібліятэка аграгарадка Баруны і непасрэдна яе загадчыца Наталія Станіславаўна Руквіч, якая ўжо больш за дзясяцігоддзе шчыра на кніжнай ніве. У маладых наведвальнікаў бібліятэкі яна імкнуча выклікае цікавасць да традыцыйнай культуры беларускага народа,

паказваць самабытнасць, індывідуальнасць нацыянальнай культуры. Яна сфарміравала фонд краязначнай літаратуры, дапоўнены этнаграфічна-фальклорнымі выданнямі, многія з якіх дэманструюцца на кніжных выставах "У сусор'і добрых спраў", "Паданні даўніны глыбокай". Трашчыншчыны ў бібліятэцы марапрыемства абрадавай тэматыцы, у падрыхтоўцы і правядзенні якіх залезілі мясцовыя ўмельцы і школьныя моладзь. Нядаўна чытачы маглі зазірнуць у фальклорны кувэрэк "Трашчыншчыны нітка" дзе Бабка-фальклорыка і яе сяброўкі каларытна і па-сямейна шэлі паведамлілі газіям пра святы гадвога чысла, а дзеці з вялікім захапленнем удзельнічалі ў абрадавых гульнях. Асаблівы каларыт навалялі марапрыемству народныя мелодыі ў выкананні мясцовых музыкантаў.

ПАЭЗІЯ АКРЫЛЯЕ

Юбілей народнага паэта БССР Аркадзя Куляшова адзначалі ўдзельнікі народнай студыі аматарскай літаратурнай творчасці "Крынічка" Касцюковіцкай цэнтральнай раённай бібліятэкі імя І. Чыгрынава. Па словах краіўніка студыі Ірыны Коршунвай, у дзень нараджэння пісьменніка яны запрасілі ў раённую Цэнтр культуры ўсіх прыхільнікаў паэзіі і роднага слова на літаратурна-музычную вечарыну "Я на ўсё жыццё абраў дарогі...". Іх какала літаратурна-музычная кампазіцыя з мультымедыянай прэзентацыяй, прысвечанай жыццю і творчасці вядомага земляка. Падчас вечарыны прагучала шмат вершаў Аркадзя Куляшова ў выкананні членаў дзіцячага гуртка мастацкай творчасці "Зарапад", а таксама вершы

членаў народнай студыі аматарскай літаратурнай творчасці "Крынічка", прысвечаныя Аркадзю Аляксандравічу, у выкананні іх аўтараў. Асабліва ўвага была прызначана да ваеннага перыяду жыцця і творчасці паэта. Вельмі кранальнай і шчымай атрымалася інсцэніроўка знакамітага твора "Бадаба аб чатырох заложніках" Аркадзя Куляшова ў выкананні Т. Маскоўскай і членаў дзіцячага гуртка РЦК "Зарапад" і "Акрыленне".

Ганшавіцкай цэнтральнай раённай бібліятэка імя В.Ф. Праскурава, піша загалчкі алдзела бібліятэчнага маркетунга Тацыяна Мадлюка, алдзіла святкаванне юбілею земляка – Уладзіміру Маруку было б 70. Яго творчая спадчына налічвае некалькі кніг паэзіі. Пісаў Уладзімір Антонавіч і для дзяцей. Вершаванае падарожжа "Чыз вярнуўся 3-за мяжы" з'яўляецца адным з самых вядомых твораў дзіцячай беларускай літаратуры. Гэты твор і ўзялі за аснову пры правядзенні акцыі "BOOK-лакацыя «Чыз вярнуўся 3-за мяжы» – чытаюць дзеці". Запрашэнне прыняць удзел у ёй даслалі цэнтральным раённым бібліятэкам Брэстчыны. Да вялікай радасці арганізатараў, акцыю падтрымалі калегі – і з усіх куткоўкаў брэсцкага рэгіёна былі атрыманы відэаролікі, дзе дзеці чытаюць урывкі з кнігі Уладзіміра Марука. Кожная відеа – незвычайна вачары дзеці выліваюць не толькі артыстычнае майстэрства, але паказваюць свае аспэцыялы да роднай мовы і патэчнага слова. Усе відэаролікі бібліятэка змясціла на сваёй старонцы на канале YouTube, пакажы якіх актыўна рэкламаваўся ў сацыяльных сетках.

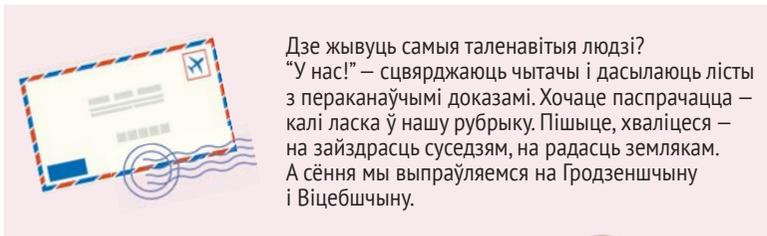
А што цікавага алдзёлы ў вас?

Гісторыка-пазнавальная гадзіна "Мы ганарымся! Мы ганарымся! Паклон вам да зямлі!". Міхалішкаўская сельская бібліятэка

Падчас сустрэчы з майстрам М.А. Скрамблевічам у бібліятэцы-філіяле № 5 Цэнтралізаваўнай бібліятэчнай сістэмы Гродна

Дзе жывуць самыя таленавітыя людзі? "У нас!" – сьвярджаюць чытачы і дасылаюць лісты з пераканаванымі доказамі. Хочаце паспрачацца – калі ласка ў нашу рубрыку. Пішыце, хваліцеся – на заўздэрсце суседзям, на радасце землякам. А сёння мы выпраўляемся на Гродзеншчыну і Віцебшчыну.

Узнагароды Веры Белазко

Вера Ігнатаўна Белазко, народны майстар Беларусі

Гонар роднай старонкі

У лютым народнаму майстру Беларусі Веры Ігнатаўне Белазко споўнілася 90 год. З гэтай нагоды ў Гудзевіцкім дзяржаўным літаратурна-краязначным музеі алдзілі святочную імпрэзу.

Павіншаваць імяніннцу прыехалі прадстаўнікі Гродзенскага абласнога метадычнага цэнтра народнай творчасці, Мастоўскага райвыканкама, Гудзевіцкага сельскага савета. Шмат шчыры слоў выказалі калегі, былія вучні, аднавяскоўцы, сябры і знаёмыя. У адрас юбіляркі гучалі прыгожыя пэні ў выкананні работнікаў філіяла "Гудзевіцкі цэнтр вольнага часу і культуры".

Нарадзілася Вера Ігнатаўна ў 1934 годзе ў вёсцы Ляткі тады Ваўкавыскага, а цяпер Мастоўскага раёна Гродзенскай вобласці. Бацькі – Сьцяп Ігнат Іванавіч і Вольга Семёнаўна – сяляне, жылі са сваёй гаспадаркай, таму дачка яшчэ з дзяцінства навучылася самай рознай сялянскай працы, у тым ліку і апрацоўшчы лёну, ткацтву.

Майстар-клас па ткацтве на маленькіх ручных кроснах ад супрацоўніцы музея

У 1970-м Вера Ігнатаўна пры школе стварыла ткацкі гурток, дзе дзеці асвойвалі тэхніку вырабу паяскоў, закладчак і галыштукаў на маленькіх ручных кроснах. Паэзіей гурток стаў працаваць пры музеі. Не адно пакаленне выскоўля дзятчынак і хлопчыкаў далучыла майстрына да свайго рамяства.

Вера Белазко – адраджалніца складанай тэхналогіі ткацтва падвойна каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. А 23 снежня 2013 года рашэннем Экспертнай камісіі па народным мастацтве, народных промыслах (рамяствах) ў Рэспубліцы Беларусь Веры Белазко прысвоены статус "народны майстар" за захаванне і развіццё традыцый падвойнага ткацтва. У 2016-м яна стала лаўрэатам прэміі А.І. Дубко Гродзенскага абласнога выканаўчага камітэта "За творчыя дасягненні ў галіне культуры і мастацтва" у намінацыі "Народны майстар года". Усіх узнагарод і не злічыць.

І цяпер, знаходзячыся на заслужаным адпачынку, Вера Ігнатаўна займае актыўную жшчэўню пазіцыю. Яна ўдзельнічае ў шматлікіх марапрыемствах, якія ладзяцца не толькі ў музеі, але і па-за межамі нашага раёна.

Ігнатаўна пераяла ад Явіргі Райскай, жыхаркі вёскі Алдзек. Навучылася сама, а потым свайго багаты вопыт перадавала іншым.

На рахунку спадарыні Веры – паўтара дзясяткі ўнікальных дыяноў, якія ўпрыгожваюць экспазіцыю Гудзевіцкага дзяржаўнага літаратурна-краязначнага музея, а таксама захоўваюцца ў фондах іншых устаноў. Наша зямлячка – сапраўдны майстар свайёй справы. Кожны яе твор вылучаецца выразацісцю і якасцю.

У 2011-м традыцыйна тэхналогія ткацтва падвойна дыяноўчэка Гудзевічы была ўключаная ў Дзяржаўны рээстр гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. А 23 снежня 2013 года рашэннем Экспертнай камісіі па народным мастацтве, народных промыслах (рамяствах) ў Рэспубліцы Беларусь Веры Белазко прысвоены статус "народны майстар" за захаванне і развіццё традыцый падвойнага ткацтва. У 2016-м яна стала лаўрэатам прэміі А.І. Дубко Гродзенскага абласнога выканаўчага камітэта "За творчыя дасягненні ў галіне культуры і мастацтва" у намінацыі "Народны майстар года". Усіх узнагарод і не злічыць.

І цяпер, знаходзячыся на заслужаным адпачынку, Вера Ігнатаўна займае актыўную жшчэўню пазіцыю. Яна ўдзельнічае ў шматлікіх марапрыемствах, якія ладзяцца не толькі ў музеі, але і па-за межамі нашага раёна.

Пэйзажы на картках мастацка пакалююць агульнае вясновае радасці, свежасці і светлай надзеі, якія ўваскрэшаюць прыроду пасля халоднага зімова сну.

Лілія РЭШЭЛЬ, старшы навуковы супрацоўнік Гудзевіцкага дзяржаўнага літаратурна-краязначнага музея

Ірына Башун прымае віншаванні

За паўгадзіны да вясны

Выстава пад такой назвай адкрылася 8 лютага ў Музеі гісторыі і культуры горада Наваполацка. У экспазіцыі – работы мясцовай знакамітацы Ірыны Башун.

Ірына Іосіфаўна скончыла мастацка-графічны факультэт Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П.М. Машэрава і з 2009 года выкладае малюнак, жываніс, кампазіцыю і габелен у Наваполацкай дзіцячай мастацкай школе імя І.Ф. Хруцкага. Спадарыня Башун – настаўнік вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі і майстар педагагічных навук. Яе работы выстаўляліся як у Беларусі, так і за мяжой.

Асаблівае гэтага аўтара з'яўляецца незвычайная тэхніка працы з сонечным святлом, умелнае яго звабіць і арыгінальна адлюстраванне ў картках. На многіх палотнах намаляваныя сцэны, што стварае незвычайнае спалучэнне натуральнага святла і дэзэ прыкметнай таямнічай атмасферы старажытнай архітэктуры. Сярод загалчковых храмавых комплексаў, дзе сутыкаюцца культура, прырода і час, а мяжа паміж рэальным і тагачасным станаецца, мастачка знаходзіць натхненне для сваёй разважанняў і творчай рэалізацыі.

На выставе "За паўгадзіны да вясны" прадставлены работы з яркімі малаўнічымі квітамі, а таксама храмамі, многія з якіх з'яўляюцца ўвасабленнем такога культурнага феномена, які Пекоўскага вачаяў рэспубліка. Унікальныя асаблівыя гэтай старажытнай дзяржавы з'яўляюцца ў лабірынтах часу, але зноў жжылі на палотнах Ірыны Башун.

Пэйзажы на картках мастацка пакалююць агульнае вясновае радасці, свежасці і светлай надзеі, якія ўваскрэшаюць прыроду пасля халоднага зімова сну.

Валеры ЛЕДНІК, навуковы супрацоўнік Музея гісторыі і культуры г. Наваполацка

(Праца. Пачатак № 4 ад 26.01. 2024 г.)

Мінулае, адбітае ў метале

Працягваем знаёміць чытачоў з цікавай старонкай беларускай гісторыі і сучаснасці — медальерствам, што адзначыла 500-гадовы юбілей. Калі гэтае мастацтва з'явілася на нашых землях, якія тэмы цікавілі майстроў і як памятныя медалі зрабілі прадметам апантанга калекцыянера — разгледзім сёння.

Стэфан Баторы, 1582, аўтар невядомы

Жыгмонт III Ваза, 1611, аўтар невядомы

Уладзіслаў IV Шчэкавы медаль, 1646, Ян Гон

Уладзіслаў IV, 1637, Ян Гон

ТЭМЫ ВЕЧНЫЯ ЯК СВЕТА

У 1802 годзе да ўстава пеяцбургскай Акадэміі мастацтваў было даледзена важнае ўдкладненне: "Істинная и благороднейшая цель искусства состоит в том, чтобы сделать добродетель ощутительною, предать бессмертию славу великих людей, заслуживших благодарность отечества, и воссламенить сердца и разум к последованию..." Гэтыя словы, вядома ж датычыліся ўсіх відаў мастацтва, але для медальерства — перадусім, бо ад самага свайго зароджэння яно служыла завульнарным мэтам. І такі стан роўна завульнарна па сёння.

ГАЛАНЗЕЦ ПРЫ ДВАРЫ

Каля 1561 года ў Вількае княства Літоўскае трапіў малады, але ўжо вядомы майстар з Утрахта Стэфан ван Гейнк. Пры двары ў Вільні ван Гейнк атрымаў замову на выраб серы партрэтаў каралеўскай сям'і — Жыгмонта I Старага, Боны Сфорцы, Жыгмонта Аўгуста, Барбары Радзівілы ды іншых. Арыгнальная серыя была выканана з волава, якое найлепей паддасца мадэляванню. Тэя ж медалі са срэбра і бронзы, на думку даследчыкаў, былі друганымі, бо не мелі ўжо таго дасканалага выгляду. "Паіравалі" для ван Гейніка не рэальныя асобы, а іх мініяцюрыя партрэты, якія вырабіў у 1553—1555 гадах знакаміты нямецкі мастак Лукас Кранх Малодшы (1515—1586). Завяршыўшы маштабны праект, твора падыхтываў у 1562-м яго цалкам аўтарскі праект з выявай караля і вількага князя Жыгмонта Аўгуста. Промысел майстра ў Вільні доўжыўся некалькі месяцаў, пасля чаго ён з'ехаў у Англію.

СПРАВУ НА ПАТОК

Новы перыяд у гісторыі айчынага медальерства звязаны з постановай трансільванскага князя Стэфана Баторы, які заняў трон Рэчы Паспалітай у 1575 годзе. Стадзі ён зрабіў Горадню ды атабарыўся ў Старым замку на стром-

кім беразе Нёмана (замак сёння актыўна рэстаўруецца і карыстаецца вялікім попытам у турыстаў). Пры ім Вільня становіцца галоўным асяродкам медальнага мастацтва ў краіне. Паспрыяла гэтаму аднаўленне ў 1578-м вільскай мышцы (манетны двор). Прычым калі раней мелалі (даволі высокіх мастацкіх якасцей) у асноўным былі літвы, то з гэтага часу пачала павялічвацца колькасць бітых, што ўжо давала магчымасць ставіць справу, як кажуць, на паток, пераўтвараючы мастацтва ў рамяство. Імёны майстроў, якія працавалі ў 1576—1586 гадах, засталіся невядомымі. Лічыцца, што гэта былі пераважна працаўнікі манетнага двара, якія, акрамя асноўнага занятку, сфаравалі свае слэй і ў новай галіне лэйнасці. На карысць гэтага сцвярджаюць сведчачыя кляёны, якія сустракаліся на "прадукцыі" мышцы.

Першым, паддасца, быў авальны медаль з негтыповым для таго часу рэалістычным партрэтам Стэфана Баторыя (1582). Яшчэ адзін твор меў падабенства з рымскай манетай часоў імператара Веспасіяна. Залатыя асониці разваліліся ганаровым гасям на вясельнай урачыстасці Грызельды, дачкі Баторыя, з Янам Замойскім, а срэбныя раскідаліся сірод натоўпу на вуліцах. Вільскай мышцы, вядома, належыць таксама і жэтон літоўскага падскарбія Яна Глябовіча (1581). Давялося там папрацаваць і вядомаму медальеру з Дрэздэна Рудольфу Лехману, аўтару каранацыйных медалёў Жыгмонта III і жэтонаў на ўспамін аб каралеўскім вяселлі.

МЕЦЕНАТЫ І МЕДАЛЁРЫ

Пасля скону Стэфана Баторы на даволі праявілі перыяд, з 1587 па 1668 год, трон Рэчы Паспалітай заняла дынастыя Вазу, нашчадкаў Ягелонаў па жаночай ліній. Першы з іх, Жыгмонт III Ваза, вялікую ўвагу надаваў развіццю мастацтва, літаратуры і музыкі. Манарх часта сабеіа запрашаў медальеруў, заключоў з імі дамовы, вельмі цікавіўся іх працай і нават падказваў тэмы, а калі выдалася вольная хвіліна, сам ахвотна займаўся творчасцю. Праца, яе лічыць аследчыкі, не засталася аніводнай створанай імі медалі, затое багата згадак

Праца на сярэднявечнай мышцы, Ганс Буркмайер, XVII ст.

аб тым, што ён ахвотна адорваў сваіх сяброў уласнымі вырабамі. Ды ва ўлетках, якія распаўсюджваліся пры жыцці караля, яго мастацкія прыхільнасці і захопленасць калекцыянерствам высмейваліся. Аднак з п'ятам часу ўсё больш і больш свежкіх і духовных асоб заражаліся медальерскай модай. Попыт быў такі, што ў гэтыя часы мелалі для "нутраных патрэб" выраблялі не толькі ў Рэчы Паспалітай, але часам замаруляліся і ў замежных майстроў.

Ад Жыгмонта III жыццю цікавіцца да гэтага віду мастацтва пераняў яго сын Уладзіслаў IV. Яшчэ будучы юнаком, падчас вандроўкі па Чэхі ён даў зрабіць некалькі сваіх партрэтаў Яну працаваў у сярэдзіне 1620-х у Празе. Стаўшы каралем, Уладзіслаў працягнуў надаваць вялікую ўвагу медальерству, аб чым сведчыць 150 (!) медалёў, датчаных той асобы або панавання. Апошні з Вазуў, малодшы брат Уладзіслава Ян Казімір, ачоліў краіну ў 1669 годзе. Спрабуючы падвысіць сваю популярнасць у народзе, кароль спрычыніўся да масавай вытворчасці памятак з любой больш-менш заўважнай нагоды.

Завяршылася XVII стагоддзе панаваннем караля Яна III Сабескага. Будучы вялікім аматарам мастацтва, кароль актыўна запрашаў у сваю новую рэзідэнцыю ў Вільняне мастакоў, скульптараў, злотнікаў. З мэтай увескачвання сваіх герарычных учынкаў Сабескі замаруляў карціны і медалі.

РАЗВІВАЎСКАЯ СКАРБНІЦА

Падмурак цікавасці да медальерства, закладзены ў часы Баторыя, пасля яго скону на вільскай мышцы не распыаўся. Каля 1600 года невядомы майстра вырабіле медаль з выявай Яна Замойскага, канцлера і гетмана вялікага кароннага. Прычым вырабіле адразу два вары-

янты — вялікі (літы) і меншы (біты), абодва былі выкананы і залаты, і срэбныя. Дыпламат Гуга Гротыўс, якому медаль трапіў праз тэціну руку (ад сябра, філосафа Скалігера), так яго ўпадабаў, што нават прысвясціў яму верш.

У 1602 годзе тэм жа невядомы майстар адлілае срэбныя і залатыя варыянты медалёў з выявай князя Крыштафа Радзівіла (біржанскага галіна роду). Гэты медаль трапіў у Радзівілаўскую серыю: першы выраблены быў яшчэ ў першай палове XV стагоддзя і прысвечаны выдатнаму дзяржаўнаму дзеячу Мікалаю Радзівілу Чорнаму.

У юнацтве князь Мікалай шмат падарожнічаў і быў пажаданым госьцем у палацах замежных вельмож, а таму ме магчымасць назіраць за жывой гісторыяй развіцця тамтэйшай медальернай справы, знаёміцца з адмысловымі "кабінетами" (калекцыямі манет, медалёў і іншага), якіх тады ва ўсёй Еўропе было ўжо 380. Захоплены убачаным, князь набавіў адмысловую шафу, што стала кутнікам каменем Нясвіжскага кабінета, калі шырэй — сланнай радзівілаўскай скарбніцы. Ад таго часу кожны з Радзівілаў абавязкова дадаваў да калекцыі нешта ад сябе. Асобныя слэй ў гэтых фондах займалі медалі саміх Радзівілаў. Рэкардсменам на колькасці прысвечаных сабе вытанчаных "ўспамінаў" быў, як паладца, знакаміты князь Багуслаў Радзівіў.

На жаль, нясвіжская радзівілаўская скарбніца, якая стагоддзімі руліла паўдзіннае творами мастацтва (напрыклад, 12 залатых апостлаў) ды гістарычнымі памяткамі, што і тады не мелі кошту, а сёння і казаны нма чаго, даўно пустая. Нізікі і радзівілаўскія медалі. Сёння яны вядомыя нам толькі з лічбавых выяваў на сайтах розных музеяў і ў нешматлікіх публікацыях.

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Педэстал біятлоннай гонкі падзільні каманда Віцебскай вобласці, Міністэрства культуры і Белдзяржфілармоніі (злева направа)

Культура поруч са спортам

Зімовая рэспубліканская спартакіада работнікаў культуры "Культура на лыжнях 2024" прышлі 10 лютага ў СК "Раўбічы".

На спартоўніцтвы з'ехаліся 30 каманд з розных рэгіёнаў Беларусі. Сярод удзельнікаў — і прадастаўнікі галіновага міністэрства. Праграма ўключала біятлонную эстафету і лыжную гонку "Дружная сям'я" ў спартоўнічым са самым вядомым відеа спорту — біятлоне!

актыўнага ладу жыцця звярнуўся міністр культуры Анатолій Маркевіч.

— Сёлта мы вырашылі перафарматаваць традыцыйнае мерапрыемства, бо сфера культуры не цярпіць кансерватызму. У сваёй працы мы ствараем новыя напрамкі, ладзім цікавыя падзеі, якія расфарбоўваюць будзённасць. Таму сёння мы праводзім не проста гонкі, а спартоўнічым са самым вядомым відеа спорту — біятлоне!

У спорце, як у культуры, важная талент, хуткі рух, паважлівае стаўленне адно да аднаго, сіла волі, трапіннае ў цэль. Мы ўмеём добра працаваць, паказваючы найвышэйшыя вынікі ў харэаграфіі, музыцы, народнай творчасці, эстрадным выкананні, ствараючы сапраўдныя шэдэўры і здзіўляючы нашу публіку сваім майстэрствам. Але, безумоўна, мы таксама ўмеём актыўна і па-спартыўнаму адпываць. І пацвярдзінем таму з'явіўшага гэтага свята, якое сабрала небывалую колькасць каманд, тых, хто любіць спартоўнічы дух і адчувае сваю прыналежнасць да вялікай спартыўнай сям'і і сферы культуры.

У біятлонным першыстве перамагла каманда Міністэрства культуры, другое месца — у прадастаўнікоў Віцебскай вобласці, трэцяе — у Белдзяржфілармоніі. Прызвы забралі і ўдзельнікі лыжнай эстафеты "Дружная сям'я". Першай прыйшла каманда Белдзяржфілармоніі, срэбра атрымала з Гомельскай вобласці, бронза — з Гродзенскай.

Уражаннямі падзільні са спіліста Белдзяржфілармоніі Юлія Ражкоўская:

— Спартыўныя мерапрыемствы, канешне, хваляюць: выступаць на сцене з вялікай энтузіязам для мяне больш звыкла, чым трымаць у руках вінтоку. І ў каманднай эстафеце я ўдзельнічала ўпершыню, таму радасна, што удалося забраць медалі адразу ў дзень спартоўнічых. Наша дэлегацыя ехала па завадзненне, добры настрой і станоўчы эмоцыі — што мы і атрымалі!

Юліяна КАСЦЮКІНА
Фота аўтара

Магія слоў, магія фантанаў

Усё гэта аб'ядналася ў нашым чайнвордзе.

Хто пройдзе выпрабаванне магіяй слоў, стане сведкам феерычнага воднага шоу з незвычайнымі спецэфектамі, убачыць сапраўднае русалку, паветраных гімнастаў, вялікіх марскіх львоў.

Падказка: чайнворд складзены паловай № 6 газеты "Культура" за 9 лютага 2024 года. Першы чытач, які працягне разгадае галаваломку, атрымае адразу тры білеты на праграму "Магія фантанаў" у Белдзяржцырку 10 сакавіка (а 12-й гадзіне).

Паважаныя падпісчыкі і прыхільнікі цыркавога мастацтва! Дасыльце свае адказы ў выглядзе фота старонкі газеты з запобунным чайнвордам на адрас электроннай пошты reklama@kultura-info.by ці ў Вайбер 8-029-8233532. Выканашь задаанне трэба пасцельце да 1 сакавіка.

1. Прозвішча мастацкага кіраўніка Белдзяржцырка.
2. Лічба ў назве вечаыны, прысвечанай 15-годдзю творчай дзейнасці салісткі Віцебскай абласной філармоніі, лаўрэата міжнароднага конкурсу Алены Паўлякоўнай.
3. "Чароўная флейта" з рэпертуару Вялікага тэатра — гэта...
4. Імя эміліяністы Белдзяржцырка, якая ў праграме "Магія фантанаў" выступае ў вобразе русалкі ў акарыуме.
5. Месца, дзе збіраюцца сьборы на свяце "Купалле".
6. Новая калекцыя Мікы Захарчука, яго дыпломная і конкурсная работа на "Мільне моды — 2024".
7. "Странныя дзяды" — ..., які правалі ў Музеі народнай архітэктуры і побыту.
8. Кранальная гісторыя без слоў на адну дзею ад Беларускага тэатра "Лялька".
9. Прозвішча беларускай савецкай опернай спявачкі, народнай артысткі БССР / СССР салісткі Вялікага тэатра Белар.
10. Імя спядача Сахуты — беларускага мастацтвазнаўца і этнолага, доктара мастацтвазнаўства, прафесара.
11. Нацыянальны гісторыя-культуры музей-зааповеднік.
12. Частка назвы персанальнай выставы "Іван Козел...".
13. Яго імя носіць адна з Мастацкіх галерей Мінска.

Афіша з 16 па 23 лютага

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (аксусорынае бюро)

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Выстава "Уладзімір Кожух. Жывіць!". Да 24 сакавіка.
- Выстава "Аншычацкае сэрца маё, ідучы па Чыстаў раізу". Да 24 сакавіка.
- Выстава "Мастацтвам — 85. Афішы і фотадзміні", прысвечаная юбілею Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь. Да 24 сакавіка.
- Выстава "Мастацтва любіць жыццё. Dolce Vita". Да 1 красавіка.

• Экспазіцыя "Беларуская скульптура XVII—XVIII стст.", на якой прадастаўлена больш за 80 помнікаў культавай драўнянай скульптуры і разьбы, створаных у першай палове XVII — канцы XVIII ст. у фондаў музея. Выставачны корпус, вул. Карла Маркса, 24. Да 7 красавіка.

- "Экспурсіі": "Сям'я-сям'я...!" (6+), "Якога колеру з'явіў?" (6+), "Казкі Усцоў" (10+), "Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма" (10+), "Партрэты дзівіных мінулых пакаленняў...!" (10+), "Пльш мой каханая" (16+), "Жанчыны партрэтаў" (16+), "Мінск у музеі" (16+). Пrowadзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНКОВИЧАў"
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-й ПАЛОВА ХІХ СТ.

г. Мінск, вул. Інтэрактыўная, 35а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- Выстава творчай мастака Тамары Турбінскай "Пастры". Да 24 лютага.
- Пастаянныя экспазіцыі.
- Квэст "Пошукі мінулага".
- Экспурсія "Шлях мастака Валенція Ваньковіча", Палярані запіс. Пrowadзіцца заўсёды.
- Зборная інтэрактыўная праграма "Мова вечаы", Пrowadзіцца заўсёды.
- Праграма "У свядчэнні, дзе дыхае цень альпі", Пrowadзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА

Мінскі р-н, Астравшчынскі раён, в. Асціла, вул. Іванавіцкая, 176, тэл.: 8 017 5074468

• Пастаянныя экспазіцыі.

- Выстава мастацтва на біспараллельні Веры Уладзіміраўны Закевіч "Па матыхах ткацтва". У экспазіцыі прадставлены ўпрыжканні з некалькіх калекцый, распрацаваных у перыяд дзейнасці аўтара — з 2003 па 2023 год.
- Да 18 лютага.
- Выстава з фондаў Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь.
- Майстар-клас "Саломаліценне". Пrowadзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Лялька-мотанка". Пrowadзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Ткацтва". Пrowadзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ У МАГІЛВЕ

г. Магілёў, вул. Леніна, 57, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- Пастаянныя экспазіцыі.
- Art-lectorium "Зразумелае мастацтва". Пrowadзіцца заўсёды.
- Выбары праякту "Край белых буслоў. Выбары Радзімы ў творах беларускіх мастакоў XX—XXI стст.". Да 4 сакавіка.
- Падрэзаныя на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

МАГЛЁЎСКІ ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7, тэл.: 8 0222 656604 (каса), сайт: mdrama.by

- Камедыя ў 2 дзях **"Тарцоф" (16+)**. 16 лютага ў 18.30.
- Музычная казка ў 1 дзеі **"Як Кашэй Бессмяротны з Васілісай ажаныўся" (6+)**. 17 лютага ў 12.00.
- Вадзівіль у 2 дзях **"Бяда ад пшчотнага сэрца" (12+)**. 17 лютага ў 18.30.
- Камедыя для дзяцей і дарослых у 1 дзеі **"Казка пра каралеву, прынцыпа, рыцара і пачвару" (0+)**. 18 лютага ў 12.00.
- Крымінальная камедыя **"Хітрыкі Скапена" (16+)**. Прэм'ера. 18 лютага ў 18.30.
- Пастановка "замест ліста" ў 1 дзеі **"Лілічка" (16+)**. 20 лютага ў 18.30.
- Прыпавесць пра каханне **"Соня" (16+)**. Прэм'ера. 21 лютага ў 18.30.
- Камедыя ў 1 дзеі **"Прымакі" (16+)**. 22 лютага ў 18.30.
- Меладрама ў 2 дзях **"Апошні" (12+)**. 23 лютага ў 18.30.
- Песа-казка для дзяцей у 1 дзеі **"Чаму вымерлі дыназаўры" (0+)**. 24 лютага ў 12.00.
- Трагедыя па матывах камедыі **"Дон Жуан" (16+)**. 24 лютага ў 18.30.

УНП 700184039

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7, тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627, пошта: kupalabitet@mail.ru

- Пластычны спектакль у 1 дзеі **"Наш космас" (12+)**. Галоўная сцэна. 17 лютага ў 19.00.
- Спектакль **"А зоры тут ціхай" (12+)**. Прэм'ера. Галоўная сцэна. 18 лютага ў 19.00, 20 лютага ў 19.00.
- Трагікамедыя **"Чакана гучна і да болю блізка" (16+)**. Камерная сцэна. 21 лютага ў 19.00.
- Музычнае прадстаўленне **"Музыка душы. Роднае" (0+)**. Камінная зала. 21 лютага ў 19.00.
- Трагіфарс **"DONNA SOLA (Жанчына адна)" (18+)**. Камерная сцэна. 22 лютага ў 19.00.
- Казка **"Гісторыя шакаладнага дрэва" (0+)**. Галоўная сцэна. 23 лютага ў 11.30.
- Спектакль **"Двор майго дзяцінства" (12+)**. Прэм'ера. Камерная сцэна. 23 лютага ў 19.00.
- Музычна-літаратурная сустрэча. **"Сустрэчы ля каміна "Сніўся мне сон" (12+)**. Камінная зала. 23 лютага ў 19.00.
- Тыдзень моды і сучаснага мастацтва **Modern Culture Vi Fashion Art Week (0+)**. Галоўная сцэна. 24 лютага 13.30, 19.30.
- Містычная легенда пра каханне ў 1 дзеі **"Чорная панна Нясвіжа" (12+)**. Галоўная сцэна. 25 лютага ў 19.00.

УНП 100379901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1, тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Канцэрт-прывітанне памяці прафесара **А. Б. Янпольскага (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 16 лютага ў 18.00.
- Балет у 3 дзях **"Бядаэрка" (12+)**. 16 лютага ў 19.00, 18 лютага ў 18.00.
- Опера ў 5 дзях **"Тоска" (12+)**. 17 лютага ў 18.00.
- Канцэрт **"Шэдзёры светнай оперы. Дуэты" (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 18 лютага ў 18.30.
- Аперэта ў 3 дзях **"Лятучая мыш" (12+)**. 20 лютага ў 19.00.
- Балет у 2 дзях **"Ілюзіі Каханя" (16+)**. 21 лютага ў 19.00.
- Камічная опера ў 2 дзях **"Севільскі цырульнік" (12+)**. 22 лютага ў 19.00.
- Канцэрт **"Вечар скрыпнічнай музыкі" (12+)**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 23 лютага ў 19.30.
- Балет у 2 дзях **"Жызэль" (12+)**. 25 лютага ў 18.00.
- Канцэрт **"Тут добра..." (12+)**. Вечар вакальнай музыкі Сяргея Рахманінава. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 25 лютага ў 18.30.

УНП 191081522

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

- **Палацавы ансамбль**
- Выстава сучаснага скульптара Максіма Петруля **"4x4"**. Да 16 лютага.
- Часовая экспазіцыя **"Таварыства перасоўных мастацкіх выстаў. XXI стагоддзе. Санкт-Пецярбург"**. Вялікая выставачная зала. Да 10 сакавіка.
- Часовая экспазіцыя **"Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**. Да 13 кастрычніка.
- Экспазіцыя **"Цудаворная Жыровіцкая ікона Божай Маці ў камені"**. Аўтар праекта А. Папельскі. Малая выставачная зала. Да 18 лістапада.
- Міжнародны выставачны праект **"Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіі Нясвіжскага двара"**. У агульнай пастаяннай экспазіцыі.
- Квэст **"Палацавыя таямніцы"**.
- Виртуальныя выставы: **"Ператвораныя ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны"**, **"Нясвіж – здабытак сусветнай культуры"**, **"Разбуральны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа"**, **"Шэдзёры калекцыі і ўнікальны артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»"**.
- Тэматычныя і агляльныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

- **Адзед экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці (г. Нясвіж, вул. Замкавая, 2а)**
- Выставачны праект **"Жывапісны матыў"** сучасных мастакоў Леанілы і Дзмітрыя Трапецнікавых. Да 8 красавіка.

- **Ратуша (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)**
- **Пастаянная экспазіцыя**
- **"Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст."**.
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў **"Культура часу"**. З фондаў музея-запаведніка.

- **Мерапрыемствы**
 - Квэсты: **"Безаблічны артэфакт"**, **"Карта сямі каралеўстваў"**, **"Музейны дэтэктыў"**, **"Музейнае расследаванне"**.
 - Культурныя мерапрыемствы: **"Прыём у княгіні"**, **"Дзень нараджэння ў ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
 - Сцюжэна-ролевая развівальная праграма **"Школа шпіёнаў"** (да 25 чалавек).
 - Гульня-знаёмства **"Музыка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
 - Гульнявая праграма **"Выкрутасы"** (група да 25 чалавек).
- Падрабязнасці па тэлефоне 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 60027920

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Карэліцкі р-н, Гродзенская вобл., тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Тыдзень роднай мовы. **3 21 па 27 лютага.**
- Лекцыя-візуалізацыя **"Мастацтва жывапісу ніткай"**.
- **У кожную сераду і суботу лютага ў 12.00.**
- Часовая экспазіцыя **"Погляд у мінулае: мода, стыль і прыгажосць" (0+)**. Прадметы побыту, мэбля, мужчынскія і жаночыя аксесуары прадстаўнікоў вышэйшых слаёў грамадства XIX – пачатку XX стагоддзя. Слановая зала. Да 25 лютага.
- Агляльныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатральнасці для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх **"Інтрыгі Кулідона"**.
- Сямейная квэст-экскурсія **"Легенды і паданні Мірскага замка"**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **"Святочная стравя для князя па старадаўнім рэцэпце"**, **"Асаблівае жаночае касцюма XVIII ст."**, **"Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст."**, **"Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў"**.

УНП 590201541

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69, тэл.: 8 0212 368387 (каса), сайт: vitebsk-fil.by

- Святочны канцэрт **ДА ДНЯ АБАРОНЦАў АЙЧЫНЫ І УЗБРОЕННЫХ СІЛ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ**. 22 лютага ў 15.00.
- Прадстаўленне **"КАША З СЯКЕРЫ" (2+)** у межах праекта **"ФІЛАРМОНІЯ – ДЗЕЦЯМ"**. 24 лютага ў 11.00.
- Музычныя сустрэчы для будучых мам **"САТКАЦЬ ДУШУ З НОТ"** – сустрэча шоста: **"ЧАРОУНЫ БЛЮЗ" (0+)**. 24 лютага ў 16.00.
- **"ДУША АРМЭНІ" (6+)**. Гастролі музыкаў МАЛЬЦЫЙСКАЙ КАПЭЛ'Ы (г. Санкт-Пецярбург) у Віцебску. 24 лютага ў 19.00.
- Прадстаўленне **"МІСТАР КРОТ СПАЗНАЕ СВЕТ" (3+)** у межах праекта **"ФІЛАРМОНІЯ – ДЗЕЦЯМ"**. 25 лютага ў 11.00.
- **"СРЭЦА БЕЛАРУСА" (0+)**. Святочны канцэрт да адзінага дня галасавання. Уваход вольны. 25 лютага ў 13.00.

УНП 300149385

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.**
 - Часовая выстава **"Адзіная памяць верных"**, прысвечаная 80-годдзю з пачатку вызвалення Беларусі.
 - Часовая экспазіцыя **"Я памятаю гэтак жа учора"**, прымеркаваная 35-годдзю вываду савецкіх войскаў з Афганістана.
 - Мерапрыемствы, прымеркаваныя 23 лютага да Дня Абаронцаў Айчыны і Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь: – кінапаказ фільма **"Яны змагаліся за Радзіму"**; – праца інтэрактыўных зон: **"Адгадай прадмет"**, **"Зборка і разборка зброі"**, фотазоны для дзяцей і дарослых; – тэматычныя майстар-класы ў зале **"Музей для дзяцей"**; – выстава работ удзельнікаў конкурсу малюнка **"Ганарымся Героямі"**;
- Падрабязнасці на сайце wamuseum.by.

УНП 100235472

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАў РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Някрасава, 3, тэл.: 8 017 2350331, час працы: серада – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Персанальная выстава твораў Івана Козела **"Іван Козел. Жывапіс"**. Да 18 лютага.
- Выставачны праект **"Сузор'е вандруніка"**. Да 18 лютага.
- Выстава **"Моры рэальныя і выдуманя"**.
- **Беларускія літаратары на вакацыях"**. Да 18 лютага.
- Выстава-прэзентацыя **"Творчыя майстэрні – спадчына М. Савіцкага"**, прымеркаваная да дня нараджэння народнага мастака БССР і СССР, Героя Беларусі Міхаіла Андрэевіча Савіцкага (1922 – 2010). Да 18 лютага.

УНП 192545414

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫў БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЯКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2, тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Казка-гульня ў 2 дзях **"Бука" (3+)**. 17 лютага ў 11.00.
- Музычная казка ў 2 дзях **"Даптылівы Слонік" (4+)**. 18 лютага ў 11.00.
- Казка ў 2 дзях **"Жыў-быў Заяц" (5+)**. 24 лютага ў 11.00.
- Казка ў 2 дзях **"Марозка" (3+)**. 25 лютага ў 11.00.

УНП 300001869

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

УНП 00017771

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЕВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА). Выдаецца на беларускай мове.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — рэдакцыйна-выдавечкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Рэдакцыя газеты "Культура": Галоўны рэдактар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНУСКАЯ.

Рэдактар адрэса — Віктар ГАУРЫША.

Аглядальнік рэдакцыі — Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ганна САКАЛОВА, Ілья СВІРЬЦ, Даніл ШЫКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Рэдактары літаратурныя — Машэў ЗАЙЦАУ, Лідыя НАЛЮКА.

Рэдактар мастацкі — Мікалай КАСЦЮКОЎ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735. Рэкламны адрэс: 8 017 2860797.

Падпісанні індэксы: 63875, 638752, 63879. Ільготны на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %). Камплекі (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт — па дамоўленасці.

* — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допіскаў паведамляюць прозвішча, поўнасю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтарскія рукапісы не рэдакцыйна і не вяртаюцца. Меркаванне аўтара можа не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друку 15.02.2024 у 16.00. Замова № 278. Наклад 3602.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва Беларускага Дома друку". 2200113, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 3820000007667 ад 30.04.2004.

© "Культура", 2024.